

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

MAHDOLLISUUDET JA HAASTEET JOUKKOUTETUSSA DOKUMENTTIELOKUVASSA

Jenna Sarpola

Opinnäytetyö
Helmikuu 2017
Elokuvan ja television koulutusohjelma
Leikkaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Elokuvan ja television koulutusohjelma
Leikkaus

SARPOLA, JENNA

Mahdollisuudet ja haasteet joukkoutetussa dokumenttielokuvassa

Opinnäytetyö 58 sivua, joista liitteitä 1 sivu
Helmikuu 2017

Tässä opinnäytetyössä käytiin läpi joukkouttamista omakohtaisen kokemuksen kautta vuonna 2016 syksyllä ilmestyneen Yleisradio Oy:n dokumenttielokuvan To Nightwish With Love pohjalta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli havainnollistaa, miten joukkouttaminen toimii tuotantotapana dokumenttielokuvissa. Tutkimuskohteena oli eritoten, mitä haasteita ja mahdollisuuksia joukkouttaminen pitää sisällään.

Opinnäytetyössä avattiin termiä joukkouttaminen, sen ominaisuuksia ja prosessin eri vaiheita. Opinnäytteessä haastateltiin kahta To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittajaa. Haastattelun avulla pyrittiin avaamaan tuotantoryhmän omia kokemuksia ja näkemyksiä joukkouttamisesta. Haasteiden ja mahdollisuuksien rinnalla työssä tutkittiin ja käsiteltiin motivaatiota.

Opinnäytetyössä kävi ilmi, miten paljon haasteita joukkouttamisessa todellisuudessaan oli. Joukkouttamisen aikana videokuvaus, materiaalin laatu ja osallistujien motivaation säilyttäminen olivat esimerkkejä suurimmista haasteista. Haasteiden vastapainona mahdollisuudet olivat hyvinkin rajoittamattomat. Joukkouttaminen on uusi ja erilainen tapa tehdä dokumenttielokuvia. Joukkouttamisen avulla tuotannon aikana päästiin lähelle ihmisiä ja kulttuureja, mihin kuvausryhmän kanssa olisi mahdotonta päästä.

Asiasanat: joukkouttaminen, dokumenttielokuva, tuotanto

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts
Editing

SARPOLA, JENNA

Opportunities and Challenges in Creating a Crowdsourced Documentary Film

Bachelor's thesis 58 pages, appendices 1 page

February 2017

This thesis was based on a crowdsourced documentary film called *To Nightwish With Love*. The documentary film was made by Finnish Broadcasting Company (Yle). The study discusses how crowdsourcing works in a documentary film production. The goal of this thesis was to demonstrate what opportunities and challenges there are in crowdsourcing during the production through personal experience.

The thesis explains what kind of qualities crowdsourced projects have and what kind of phases crowdsourcing involves. The two director-screenwriters of *To Nightwish With Love* were interviewed for this purpose. Alongside opportunities and challenges the thesis also considers motivation as a main subject.

The results show that crowdsourcing brings a lot of challenges during the production. Filming, a quality of the material and keeping the participants motivated are examples of the difficulties during the crowdsourcing. Although there may be a number of challenges there still are a significant number of opportunities as well. Crowdsourcing is a new and a different alternative to do documentary films. Crowdsourcing opens doors to places which would be impossible to enter with a huge production team or with a camera crew.

Key words: crowdsourcing, documentary film, production

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	JOUKKOUTTAMINEN	8
2.1	Joukkouttamisen termin määritelmä.....	8
2.2	Joukkouttamisen synty.....	8
2.3	Joukkouttamisen käyttötarkoitukset	10
3	JOUKKOUTTAMINEN DOKUMENTTIELOKUVISSA.....	11
3.1	Life in a Day	11
3.2	Kuningas Matti ja ysäristit.....	12
3.3	To Nightwish With Love	12
4	JOUKKOUTTAMISEN OMINAISUUDET	14
4.1	Joukkouttamisen kahdeksan ominaisuutta.....	14
4.1.1	Selkeästi määritelty ihmisjoukko	15
4.1.2	Tehtävä, jolla on selkeä tavoite.....	15
4.1.3	Palkkio, joka on selkeästi määritelty.....	15
4.1.4	Toimeksiantaja tiedetään tarkasti.....	16
4.1.5	Toimeksiantajan saama hyöty on määritelty.....	16
4.1.6	Reaaliajassa tapahtuvaa osallistuvaa toimintaa.....	16
4.1.7	Avoin kutsu, joka voidaan lähettää vaihtelevalle alueelle	17
4.1.8	Toiminnan tapahtuminen internetissä	17
5	JOUKKOUTTAMISPROSESSIN KULKU	18
5.1	Joukkouttamisprosessin vaiheet.....	18
5.2	Joukkouttamisen vaiheet To Nightwish With Love tuotannossa.....	19
5.2.1	Joukkouttamisen aloittaminen.....	20
5.2.2	Projektin mainostaminen.....	20
5.2.3	Hakijoiden karsiminen	21
5.2.4	Materiaalin kerääminen osallistujilta	21
5.2.5	Materiaalin läpikäyminen ja karsiminen	22
5.2.6	Joukkouttamisen päättäminen	22
6	JOUKKOUTTAMISEN HAASTEET	24
6.1	Kuvaajien eli osallistujien löytäminen.....	24
6.1.1	Asuinympäristöt	25
6.1.2	Ikäjakauma	26
6.2	Viikkotehtävät eli kuvaustehtävät.....	27
6.3	Kuvaamisen haasteet.....	29
6.4	Materiaalin hallinta	34
6.4.1	Kansiointi	34

6.4.2	Taulukointi	35
6.5	Materiaalin tekniset haasteet	36
6.6	Materiaalin sisältö	37
6.6.1	Kielimuuri	38
6.6.2	Käsikirjoituksen luominen	38
7	MOTIVAATIO	40
7.1	Osallistujien aktiivisuus	40
7.2	Sisäinen motivaatio	41
7.3	Ulkoinen motivaatio	42
7.3.1	Tuotantotiimin vaikutus motivoituneisuuteen	42
7.3.2	Palkinnot ja kannustimet	44
7.3.3	Motivaatiovideot	44
7.3.4	Osallistujien kiittäminen	45
8	JOUKKOUTTAMISEN MAHDOLLISUUDET	47
8.1	Joukkouttamisen hyödyt tuotannolle	47
8.1.1	Vanhojen tuotantotapojen haastaminen	48
8.1.2	Edullisuus ja globaalisuus	48
8.1.3	Tehokkuus	49
8.1.4	Uusien ideoiden syntyminen	49
8.1.5	Rentous	50
8.1.6	Rajoittamattomat mahdollisuudet	51
8.2	Joukkouttamisen hyödyt osallistujille	51
8.2.1	Osallistujien saamat edut joukkouttamisesta	52
8.2.2	Ryhmähenki	52
9	POHDINTA	54
	LÄHTEET	55
	LIITTEET	58
	Liite 1. Ohjaaja-käsikirjoittajien haastattelun kysymykset	58

1 JOHDANTO

Joukkouttaminen eli yleisön osallistuttaminen on jo vuosikausien ajan ollut erityisesti yritysten tuotekehittelyissä mukana. Asiakkaan taitojen hyödyntäminen tuotannon alkuvaiheesta saakka on todettu olevan kannattavaa, sillä joukkouttamisen avulla lopputuloksesta saadaan varmuudella kuluttajia miellyttävä kokonaisuus.

Joukkouttaminen on viime vuosina levinnyt myös dokumenttielokuvien pariin. Joukkouttamista on alettu käyttämään tuotantotapana toteuttaa dokumenttielokuvia yleisön avulla. Koko opinnäytetyöni ajan tekemäni tutkimukset ja havainnot joukkouttamisen käytöstä pohjautuvat vuonna 2016 ilmestyneeseen Yleisradion joukkoutettuun dokumenttielokuvaan *To Nightwish With Love*. Olin itse toisen harjoitteluni aikana kyseisessä dokumenttielokuvassa media-assistenttina liki neljän kuukauden ajan. Harjoitteluni osui juuri sopivasti tuotannon alkuvaiheesta melkein jälkituotannon alkuun saakka. Harjoitteluni aikana minulle heräsi kiinnostus tehdä opinnäytetyöni juuri kyseisen dokumenttielokuvan tuotannon pohjalta. Joukkouttaminen on uusi ilmiö dokumenttituotannoissa, eikä niitä ole maailmanlaajuisesti tehty kovinkaan monta. Tilaisuus olla mukana joukkoutetussa dokumenttielokuvassa oli ainutlaatuinen, minkä vuoksi halusin ottaa siitä kaiken irti.

Opinnäytetyön alussa määrittelen termin joukkouttaminen ja kerron sen muista käyttötarkoituksista. Tarkoitukseni on avata joukkouttamista käsitteenä sellaisille ihmisille, jotka eivät ole ennen törmänneet kyseiseen tuotantomuotoon tai termiin. Määrittelemisen jälkeen kiteytän ja kuvailen joukkoutetun dokumenttielokuvan ominaisuuksia ja sen etenemisprosessia. Pää tavoitteenani opinnäytetyössä on tutkia mitä haasteita ja mahdollisuuksia joukkouttamisesta seuraa tuotannon aikana. Suurena kokonaisuutena opinnäytetyössä on työryhmän ja joukkouttamiseen osallistuneiden motivaatio. Opinnäytetyöni on tarkoitettu eritoten niille, jotka ovat kiinnostuneita siitä, miten joukkouttamista käytetään dokumenttielokuvan tuotannossa.

Opinnäytetyöni aikana käytän lähteinäni omakohtaisen kokemuksen rinnalla kirjallisuutta ja opinnäytetöitä, jotka on tehty joukkouttamisesta. Tärkeimmät kirjalliset lähteeni ovat Jeff Howen kirja *Crowdsourcing: Why the Power of the Crowd is Driving the Future of Business* (2008), joka kertoo yleisesti joukkouttamisesta ilmiönä. Toinen tärkeä läh-

teeni on Kari A. Hintikan julkaisu *Johdatus osallistumistalouteen – internetin uusia taloudellisia toimintaympäristöjä* (2008). Tärkein opinnäytetyö, jota käytän työssäni lähteenä, on Sonja Kuokkasen opinnäytetyö *Joukkoistaminen ja sen hyödyntäminen huonekalualan yrityksessä* (2013). Kaikki kirjalliset lähteeni eivät suoraan kerro joukkouttamisen käyttämisestä dokumenttielokuvatuotannoissa, vaan yleisesti joukkouttamisen käytöstä. Täten vertailen ja tutkin koko opinnäytteen ajan toteutuvatko samat joukkouttamisen piirteet dokumenttielokuvatuotannossa kuin esimerkiksi tuotekehittelyssä. Pyrin opinnäytetyössäni kuitenkin pitämään yllä omien kokemuksieni korostusta ja pitämään aihetta käsittelevää lähdekirjallisuutta mukana vain tukeakseni omia havaintojani.

Yksi tärkeimmistä tietolähteistäni tutkimuksessa on tuotantotiimille sähköpostitse tehty haastattelu (ks. Liite 1). Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahta *To Nightwish With Love* dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittajaa Kaisa Aleniusta ja Harto Hännistä. Haastattelun tarkoituksena oli avata hiukan tuotantotiimin kokemuksia ja näkemyksiä joukkouttamisesta tuotannon ajalta. Dokumenttielokuvan tuotannon ydintiimissä oli Aleniuksen ja Hännisen lisäksi myös tuottaja Sami Hahtala. Näihin kolmeen henkilöön viitataan usein opinnäytetyössäni termeillä tuotantoryhmä tai tuotantotiimi. Hahtala, Alenius ja Hänninen olivat tuotannon ydin koko projektin ajan.

2 JOUKKOUTTAMINEN

Seuraavissa kappaleissa käsittelen joukkouttamisen termiä pintaa syvemältä. Käsittelen termin joukkouttamisen eli crowdsourcing tarkoituksena. Käyn tekstissä läpi, miten joukkouttaminen on saanut alkunsa ja mitkä tekijät ovat mahdollistaneet sen synnyn. Synnyn jälkeen on hyvä perehtyä joukkouttamisen käyttötarkoituksiin eli missä joukkouttamista eritoten käytetään nykypäivänä.

2.1 Joukkouttamisen termin määritelmä

Suomalainen Kari A. Hintikka (2008) kertoo tekstissään, kuinka suomenkielessä ei ole vielä annettu vakituista termiä sanalle crowdsourcing. Crowdsourcing termistä puhuttaessa ovat nousseet suomenkieleen sanat joukkouttaminen, joukkoistaminen, talkoistaminen tai yleisöosallistuminen. (Hintikka 2008b, 35.) Suomenkieliset sanat, jotka ovat vaikiintuneet crowdsourcing projekteissa media-alalla, ovat joukkouttaminen ja joukkoistaminen. Opinnäytetyössäni ja tulevassa tekstissä tulen käyttämään sanaa joukkouttaminen kuvamaan englanninkielistä termiä crowdsourcing.

Jeff Howe on tunnettu käsitteen crowdsourcing isänä. Howe on käyttänyt crowdsourcing termiä ensimmäisenä vuonna 2006 Wired-lehden artikkelissa *The Rise of Crowdsourcing*. (Ollila 2012, 6.) Artikkelissa Howen mukaan termi crowdsourcing tulee englanninkielisen sanasta outsourcing, joka tarkoittaa suomeksi ulkoistamista (Howe 2006). Ulkoistaminen on tuttu käsite nykypäivänä. Se tarkoittaa sitä, kun yritys tai organisaatio ulkoistaa jonkin oman toimintansa jollekin alihankkijalle. Joukkouttamisen periaate on jotakuinkin sama kuin ulkoistamisessa eli tietty toiminta ulkoistetaan. Hintikka (2008b, 35) havainnollistaa tekstissään, että erona joukkouttamisessa on vain, että toiminta ulkoistetaan ammattilaisten sijaan laajalle tavallisten ihmisten joukolle

2.2 Joukkouttamisen synty

Kirjassaan Jeff Howe (2008) viittaa ekonomisti F. A. Hayek kirjoittamaan artikkeliin *The Use of Knowledge in Society* (1945). Jo vuonna 1945 kirjoitetussa artikkelissa Hayek ko-

rosta Howen mukaan tavallisten ihmisten merkityksen tärkeyttä. Hayek kertoo artikkelissaan, kuinka ongelmia ratkaistaessa olisi tärkeätä kuunnella tavallisia ihmisiä eikä asiantuntijoita. Ongelmiin löytyy paremmin ratkaisu, kun hyödynnetään tietoa, jota tavallisilta ihmisiltä löytyy. Heidän erilaiset näkemykset asioista voivat tuottaa paljon toimivampia kokonaisuuksia kuin ammattilaisilta tulleet ideat. (Hayek 1945.)

Ollila kertoo kandidutkielmansa Joukkoistaminen ja sen hyödyntämiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia (2012) alussa joukkouttamisen synnystä. Ollilan mukaan joukkouttamisen synnylle oleellista on ollut teknologian ja viestinnän sekä yhteiskunnallisten muutoksien kehitys. Joukkouttamisen toimintaympäristö ei olisi sama ilman kyseisiä yhteiskunnallisia kehitysaskelia. Internetin kasvu ja kehitys kaikkialle maailmaan on mahdollistanut joukkouttamisen käyttävän sitä toimintaympäristönään. (Ollila 2012, 9.)

Juuri internet on ollut merkittävä tekijä joukkouttamisen synnylle, sillä maantieteelliset haasteet eivät ole enää esteenä. Internetin avulla voidaan nyt saada erilaisia ideoita ja materiaaleja ympäri maailmaa nopeasti ja edullisesti (Ollila 2012, 9-10). Yleisöä, jotka osallistuvat internetin välityksellä joukkouttamiseen, voidaan Jeff Howen (Howe 2008, 99) mukaan kutsua myös sanalla miljardi (eng. billion). Howe perustelee sanan käyttöä sillä, että maailmassa on miljardi ihmistä, jotka voivat internetin välityksellä osallistua joukkoutettuihin projekteihin (Howe 2008, 99).

Internetin yleistymisen myötä kuluttajien passiivinen rooli pelkkien tuotteiden ja palveluiden ostajina ja käyttäjinä on muuttunut täysin (Howe 2008, 76). Hänen mukaansa tuottajien ja kuluttajien välinen ero on nykypäivänä hämärtynyt. Erojen pienentymiseen on syynä sisällöntuottamisessa käytettävien työkalujen, kuten esimerkiksi videokameroiden, editointiohjelmien ja jakelukanavien hintojen lasku sekä niiden muuttuminen helpommiksi käyttää. (Howe 2008, 77.)

Ollilan mukaan Internet yleistyi 2000-luvulle tultaessa ja sisällön levittämisestä tuli entistä helpompaa (Ollila 2012, 9). Joukkouttamisessa on tyypillistä, että asiakkailta pyydetään kuvia ja videoita, jotka parantaisivat ja kehittäisivät tuotteesta parhaan mahdollisen. Internet mahdollistaa erilaisten kuva- ja videotiedostojen nopean ja mutkattoman jakamisen yrityksille (Ollila 2012, 10).

2.3 Joukkouttamisen käyttötarkoitukset

Mitä sitten joukkouttaminen oikein käytännössä tarkoittaa? Joukkouttaminen on erityisesti ollut yritysten käyttämä muoto harjoittaa liiketoimintaa ja tuotekehitystä jo kauan. Kari A. Hintikka (2008a, 6) kertoo 13.3.2008 julkaistussa puheessaan joukkouttamisen olevan keinona yritysten kaikilla osa-alueilla. Yritykset käyttävät joukkouttamista nykyään tutkimukseen, tuotekehitykseen, tuotantoon, myyntiin ja markkinointiin, asiakaspalveluun, rahoitukseen, johtamiseen ja organisointiin. (Hintikka 2008a, 6.)

Muutamana esimerkkinä joukkouttamisesta on kuluttajien hyödyntäminen tuotteen tai palvelun tutkimus- ja testausvaiheessa. Mahdollisille tuleville asiakkaille annetaan testiversioita kokeiltavaksi ja heiltä kysytään mielipiteitä tuotteen toimivuudesta, ulkonäöstä tai muotoilusta. Tällöin kuluttaja antaa siis ideoita ja omia näkemyksiä tuotteen tai toiminnan kehittämiseksi. Kuluttajilta tulleita ideoita yhdistellään ja sovelletaan onnistuneemman tuotteen aikaan saamiseksi. (Kärkkäinen, Jussila, Erkinheimo, Hallikas, Isokangas & Jalonen 2014, 16.)

Usein yritykset vetävät joukkouttamista kuitenkin kilpailuluontoisesti. Tässä tapauksessa kuluttajat saavat tehtäväkseen esimerkiksi keksiä uuden tuotteen tai palvelun alusta alkaen itse. Kuluttajat jakavat omat ideansa tuotteesta tai palvelusta joukkouttamista vetäville yritykselle. (Kärkkäinen ym. 2014, 16.) Tällöin kuluttajat voivat vaikuttaa tuotteen visuaaliseen ilmeeseen ja toimintatapaan. Yritys poimii joukkouttamisen aikana kuluttajilta tulleita ideoita myös tulevaisuuden varalle ja voivat hyödyntää ideoita siten myös tulevaisuudessa. (Whitla 2009.)

3 JOUKKOUTTAMINEN DOKUMENTTIELOKUVISSA

Koska joukkouttamista voidaan käyttää moniin eri käyttötarkoituksiin, on se levinnyt viime vuosina myös viestintä- ja media-alalle. Joukkouttamisen periaate pysyy silti käyttötarkoituksesta riippumatta samana. Tarkastelen tästä eteenpäin joukkouttamisen käyttämistä tuotantotapana dokumenttielokuvien tuotannoissa. Joukkoutetuissa dokumenttielokuva tuotannoissa ideana useimmiten on, että materiaalin tuottaminen ulkoistetaan kokonaan määrätylle ihmisjoukolle. Kuvaus, kenttä-äänitys ja muu materiaalin hankinta jäävät siis täysin tavallisten ihmisten käsiin.

Kyseisessä luvussa käyn läpi Yleisradio Oy:n tekemää joukkoutettua dokumenttielokuvaa *To Nightwish With Love*. Mainitun dokumenttielokuvan lisäksi annan esimerkkisiksi kaksi muuta joukkoutetusti tehtyä dokumenttielokuvaa *Life in a Day* ja *Kuningas Matti* ja ysäristit.

3.1 *Life in a Day*

Ehkä yksi tunnetuimmista joukkoutetuista dokumenttielokuvista on vuonna 2011 ilmestynyt ohjaaja Kevin McDonaldir dokumenttielokuva *Life in a Day*. *The Guardian* lehden artikkelissa (2011) ohjaaja McDonald kertoo, miten dokumenttielokuva on koostettu täysin ihmisten kuvaamista videomateriaaleista, jotka on ladattu YouTube-sivustolle dokumenttia varten. Kaikki dokumentissa esiintyvät videot on kuvattu 24.7.2010.

Dokumenttielokuvan tarkoituksena on kertoa, mitä ympäri maailmaa on tapahtunut kyseisenä päivänä. Dokumenttielokuvaa varten saatiin ihmisiltä yli 80 000 videoklippä, eri puolilta maailmaa yli 192:sta eri maasta. Ohjaaja Kevin McDonald kertoo *Guardian* lehden artikkelissa (2011), kuinka haastavaa oli mainostaa projektia ihmisille, jotta he tajuaisivat kuvata juuri oikeana päivänä materiaalia. (McDonald 2011.)

Life in a Day-dokumenttielokuvassa idea on hyvin samanlainen toteutustavaltaan kuin *To Nightwish With Love*-dokumenttielokuvassa. Tavalliset ihmiset eri puolilta maailmaa ovat itse kuvanneet koko dokumentin sisällön.

3.2 Kuningas Matti ja ysäristit

Suomen ensimmäinen joukkoutettu dokumenttielokuva on Kuningas Matti ja ysäristit. Yleisradio Oy:n Kuningas Matti ja ysäristit dokumenttielokuva sai ensi-iltansa vuonna 2015. Dokumenttielokuva kertoo YleX-radiokanavan Parasta ennen-ohjelman juontajasta, sekä DJ:nä toimivasta Matti Airaksisesta, joka on saanut suurta suosiota soittamastaan niin sanotusta ysäri-eli 90-luvun musiikista. Dokumentin aiheena onkin Matti Airaksinen ja hänen ympärilleen muodostunut 90-luvun musiikkia ihannoiva fanilauma. (Kuningas Matti ja ysäristit. Yle.fi.)

Koska dokumenttielokuva Kuningas Matti ja ysäristit on toteutettu joukkoutetusti, dokumenttiin hakijoiden tehtävänä oli tuottaa täysin itse dokumentissa näkyvät videomateriaalit, eli hoitaa täysin omin avuin kuvaustilanne jossa he näkyivät. Dokumenttielokuva on toteutettu Suomessa ja osallistujat dokumenttiin valittiin eri puolelta Suomea. (Kuningas Matti ja ysäristit. Yle.fi.)

Dokumenttielokuvan Kuningas Matti ja ysäristit teki sama tuotantotiimi kuin To Nightwish With Love-dokumenttielokuvassa. Ohjaajana on toiminut Harto Hänninen ja käsikirjoituksesta vastasi Kaisa Alenius yhdessä Harto Hännisen kanssa. Sami Hahtala toimi dokumenttielokuvan tuottajana.

3.3 To Nightwish With Love

Puolentoista tunnin mittainen dokumenttielokuva kertoo nimensä mukaisesti Nightwish yhtyeestä ja erityisesti yhtyeen faneista. Dokumenttielokuvan aiheena on siis fanius ja fanien suhde Nightwish yhtyeeseen. Elokuussa 2016 ensi-iltansa saaneeseen dokumenttiin kuuluu dokumenttielokuvan lisäksi nettisarja, joka kertoo dokumentissa vilahtavista faneista vielä tarkemmin. Dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittajina oli siis Harto Hänninen ja Kaisa Alenius. Dokumenttielokuvan tuottajana oli Sami Hahtala.

Nightwish on maailmanlaajuisesti tunnettu bändi. Tänä vuonna kaksikymmentä vuotta täyttävä bändi on kerännyt olemassaoloaikanaan Facebook-sivuston fanisivullaan jo yli viiden miljoonan fanijoukon seuraamaan sivuaan. Faneja on hakenut mukaan dokumenttielokuvaan neljästäkymmenestä eri maasta ja heitä on sadoittain.

Myös To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa yhtyeen fanit toimivat dokumenttielokuvan kuvaajina. Nimitän heitä opinnäytetyössäni tehtävänsä mukaan kuvaajiksi tai toisella nimikkeellä kutsun heitä osallistujiksi. Koska materiaalin kokonaisvaltainen kuvaaminen ja äänittäminen on annettu dokumenttiin hakeneille faneille, he toimivat siis täysin dokumentin materiaalin luojina. Faneille annettiin tuotannon aikana viikoittain kuvaustehtäviä avaamaan heidän taustaansa ja suhdettaan Nightwishiä kohtaan.

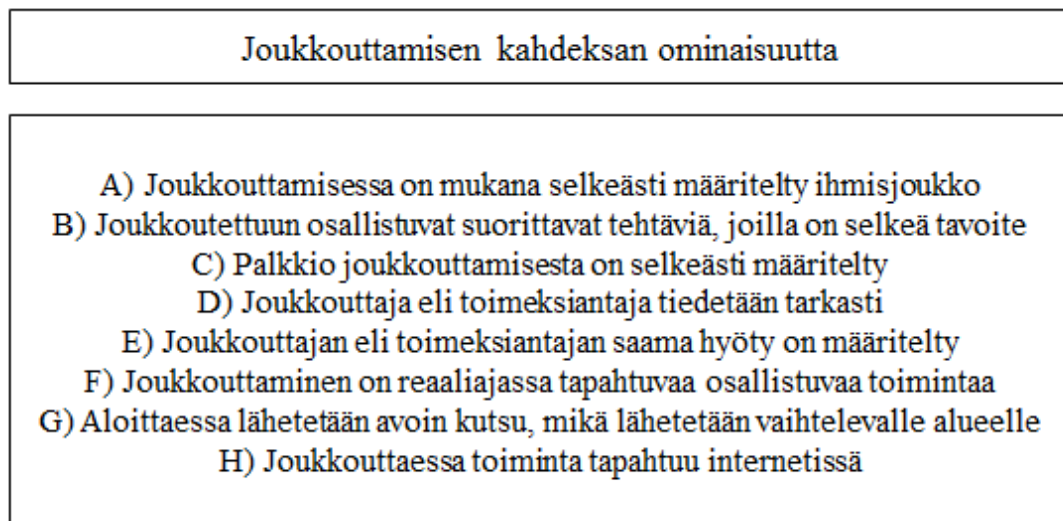
Seuraavissa kappaleissa avaan hieman enemmän vielä joukkouttamista. Tutkin ja kerron ensiksi, mitkä ovat joukkouttamisen ominaisuudet ja vaiheet To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan tuotannon aikana. Tästä kappaleesta lähtien pidän rinnalla joukkoutettua dokumenttia To Nightwish With Love. Kerron omien kokemuksieni ja havainnointieni kautta, kuinka joukkouttaminen eteni ja näkyi juuri kyseisen tuotannon aikana.

4 JOUKKOUTTAMISEN OMINAISUUDET

Joukkouttamiselle on annettu erilaisia ominaisuuksia, joiden avulla erotetaan joukkouttaminen muista tuotanto- ja toimintatavoista. Mikäli kaikki joukkoutetun projektin ominaisuudet toteutuvat projektissa, projekti on täten joukkouttamista. Seuraavaksi tukeudun Enrique Estellés-Arolasin ja Fernando González-Ladrón-de-Guevaran tekemään määrittelyyn joukkouttamisesta (2012).

4.1 Joukkouttamisen kahdeksan ominaisuutta

Joukkouttaminen voidaan jakaa kahdeksaan ominaisuuteen (kuvio 1), jotka kaikki toteutuvat joukkoutetuissa projekteissa. Kahdeksan ominaisuuden avulla voidaan määrittellä, ovatko erilaiset projektit joukkoutettuja vai eivät. (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara 2012, 10.)

KUVIO 1. Joukkouttamisen kahdeksan ominaisuutta (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara 2012, 10)

Seuraavissa luvuissa käsittelen kaaviossa näkyvät kahdeksan ominaisuutta läpi yksitellen. Käsittelen kaikki kahdeksan ominaisuutta To Nightwish With Love dokumenttielokuvan pohjalta.

4.1.1 Selkeästi määritelty ihmisjoukko

Ensimmäisenä kahdeksasta ominaisuuksista on, että joukkoutetussa projektissa on oltava tarkasti määritelty ihmisjoukko mukana. To Nightwish With Love dokumentissa ihmisjoukkona toimivat siis Nightwish yhtyeen fanit, jotka olivat hakeneet mukaan dokumentin tekoon.

Hakijoiden joukosta dokumentin tekoon valittiin mukaan noin viisikymmentä fania, jotka karsittiin parin sadan hakijan joukosta. Koska dokumenttielokuvan ja nettisarjan ajatuksena on kertoa faneista, oli suurta hakijamäärä pakko rajata, jotta mielenkiintoisimmat persoonat tulisivat parhaiten esiin. Ihmisjoukkoa on myös rajattu siksi, jotta sitä olisi helpompi ohjata viikoittain ohjata.

4.1.2 Tehtävä, jolla on selkeä tavoite

Toisena ominaisuutena Estellés-Arolas ja González-Ladrón-de-Guevaran (2012) mukaan on, että joukkouttamisessa täytyy olla tehtävä, jolla on selkeä tavoite. Dokumenttielokuva tuotannossa tehtäviä oli viikoittain annetut kuvaustehtävät kuvaajille. Tehtävien tavoitteena oli yksinkertaisesti saada dokumenttielokuvaa varten materiaalia, josta myöhemmin muodostettaisiin koko dokumenttielokuva. Jokaisella viikon tehtävällä oli selkeä tavoite dokumentin edistymisen kannalta. Tehtävien avulla haluttiin mm. saada kuvaajien taustoja selville ja avata heidän suhdettaan Nightwishiin ja tietysti saada esille mitä yhtye kuvaajille merkitsee. Kuvaajista haluttiin viikko viikolta saada yhä enemmän irti henkilökohtaisia kertomuksia, joista myöhemmin saataisiin rakennettua dokumentille mielenkiintoinen rakenne ja kokonaisuus. Viikkotehtävistä kerron hiukan tarkemmin opinnäytteen loppupuolen luvussa.

4.1.3 Palkkio, joka on selkeästi määritelty

Kolmantena ominaisuutena joukkoutetuille projekteille on, että palkkio on selvästi määritelty jo projektin alkuvaiheessa. Joukkouttamiseen osallistuville kerrotaan jo joukkoutamisprojektin alkaessa mitä hyötyä tai millaisen palkkion osallistumisesta saa. Dokumenttituotannossa To Nightwish With Love suurimpana palkkiona kuvaajille on selkeästi

lopputuote eli dokumentti, jossa kuvaajat tulisivat näkymään. Tämä toimi siis palkintona joukkoutettuun tuotantoon osallistuville. Dokumentissa mukana olevat fanit eivät saaneet suoranaista palkkaa tekemästään kuvaustyöstä. Hauskanpito ja kiinnostus tehtäviä ja projektia kohtaan ovat joukkouttamisessa kuitenkin osallistujille eräänlainen palkinto.

4.1.4 Toimeksiantaja tiedetään tarkasti

Neljäntenä ominaisuutena joukkouttamisessa on, että toimeksiantaja tiedetään tarkasti missä tahansa projektissa. To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa toimeksiantajana toimi Yleisradio Oy. Toimeksiantaja kerrottiin projektiin hakeville jo alusta-alkaen. Myös henkilöt Yleisradion takana eli siis tuotantoryhmä, joka pyöritti tuotannon ajan joukkouttamista, kerrottiin osallistujille avoimesti. Tuotantotiimi esittäytyi dokumenttiin osallistujille. He lähettivät osallistujille omat kuvansa, kertoivat nimensä, jotain tietoa itsestänsä ja oman toimenkuvansa projektiin liittyen. Tuotantotiimi oli myös läpi projektin hyvin aktiivinen ja vastavuoroinen osallistujien kanssa. Näin joukkoutettuun osallistuneet ihmiset tiesivät selkeästi, kenelle materiaalia olivat lähettämässä. Myös omana tehtävänäni oli esittäytyä osallistujille, sillä olin se henkilö, joka katsoi tulleita materiaaleja läpi tuotannon.

4.1.5 Toimeksiantajan saama hyöty on määritelty

Viidentenä ominaisuutena Estellés-Arolas ja González-Ladrón-de-Guevara (2012) määrittelevät joukkouttamisessa olevan se, että toimeksiantajan hyöty on aina määritelty. Dokumenttituotannon toimeksiantajan eli Yleisradion hyöty joukkouttamisesta on tietysti joukkouttamisen kautta saatavat materiaalit ja niistä koottava dokumenttielokuva. Joukkouttamisesta saatu hyöty esiteltiin myös jo hakuvaiheessa tuotantoon hakijoille selkeästi.

4.1.6 Reaaliajassa tapahtuvaa osallistuvaa toimintaa

Joukkouttamisen täytyy olla reaaliajassa tapahtuvaa osallistuvaa toimintaa. Kuudes ominaisuus ilmenee dokumenttielokuvassa To Nightwish With Love siten, että kuvaajat sai-

vat viikoittain kuvaustehtäviä ja kuvaajiin oltiin yhteyksissä jatkuvasti. Kaikki dokumenttiin valitut lisättiin suljettuun Facebook-sivuston ryhmään, missä osallistujat ja tuotantoporukka saivat olla yhteyksissä toisiinsa. Facebook-sivuston ryhmän sisällä kuvaajat pysyivät kommunikoinnin lisäksi jakamaan kuvia ja ajatuksia projektista. Ryhmän sivustolle laitettiin viikoittain kuvaajille kuvaustehtäviä, ohjeita kuvausta ja äänittämistä varten, muistutukset ja heitä motivoivia videoita: kuten tervehdyksiä Nightwishin jäseniltä tai heidän lähettämistään videoistaan leikattuja motivaatiovideoita.

Osallistujiin oltiin yhteyksissä henkilökohtaisesti sähköpostilla esimerkiksi silloin, jos materiaalin kanssa oli ongelmia tai materiaalia ei ollut lähetetty lainkaan. Kuvaajat itse olivat myös yhteyksissä tuotantotiimiin ja toisiin osallistujiin eli yhteydenpito oli molemminpuolista.

4.1.7 Avoin kutsu, joka voidaan lähettää vaihtelevalle alueelle

Seitsemäntenä ominaisuutena on avoimen kutsun lähettäminen, joka voidaan lähettää vaihtelevalle alueelle. To Nightwish With Love dokumentissa tämä ominaisuus toteutui selkeästi. Kuvaajia haettiin ympäri maailmaa avoimella kutsulla, johon sai hakea kaikenikäiset, miehet, naiset, vanhukset tai lapset. Kuten missä tahansa joukkoutetussa projektissa, vaikka kutsu on avoin, siinä on aina tiettyjä hakuun rajoittavia tekijöitä. Esimerkiksi dokumenttiprojektissa hakijoiden määrää rajoitettiin sillä, että hakijan tulisi olla juuri Nightwish-yhtyeen fani, kuka tahansa ei voisi hakea mukaan.

4.1.8 Toiminnan tapahtuminen internetissä

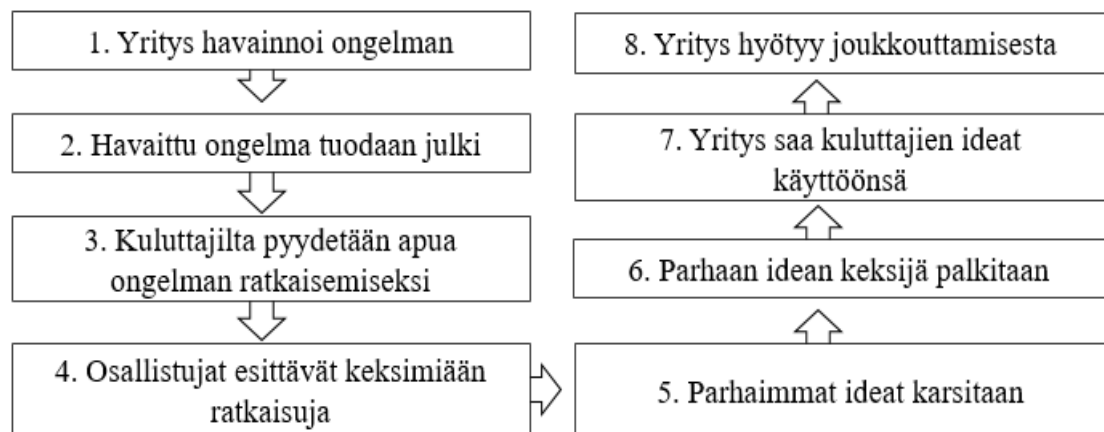
Viimeisenä ominaisuutena on, että toiminnan tulee tapahtua Internetissä. Dokumenttielokuvan rakentamisen pohjana toimi kokonaan internet. Ihmiset olivat osallistuneet dokumentin tekoon eripuolilta maailmaa, minkä vuoksi ilman internetiä dokumentin tekeminen olisi ollut mahdotonta. Kaikki materiaalit, kuten esimerkiksi videot, kuvat ja äänitteet jaettiin internetin välityksellä. Materiaalin siirtoon käytettiin tiedostojen jakoon tarkoitettuja sivustoja, kuten WeTransfer.com tai Google Drive pilvitallennuspalvelua.

5 JOUKKOUTTAMISPROSESSIN KULKU

Joukkouttaminen etenee samalla kaavalla lähes jokaisessa erilaisessa projektissa, oli sitten kyseessä dokumenttituotanto tai yritysten joukkoutetut kampanjat. Seuraavassa katkelmassa puhun joukkouttamisprosessin kulusta ja erittelen sen eri vaiheisiin. Käytän esimerkkinä To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan tuotantoprosessia.

5.1 Joukkouttamisprosessin vaiheet

Joukkouttamisen eri vaiheista on monia eri mielipiteitä, käsityksiä ja teorioita. Esimerkkinä joukkouttamisen vaiheista tehdyistä malleista otan Daren C. Brabhamin (2009) luoman kahdeksanvaiheisen mallin joukkouttamisen etenemiselle. Alhaalla olevassa kuviossa (kuvio 2) näkyy jokaisen Brabhamin luoman vaiheen itse suomentamani nimi ja eri vaiheiden etenemisjärjestys. Apuna vaiheiden kääntämiseen käytin Silja Kuokkasen opinnäytetyössä luotuja suomennoksia Brabhamin kahdeksalle eri joukkouttamisprosessin vaiheille (Kuokkanen 2013, 30).

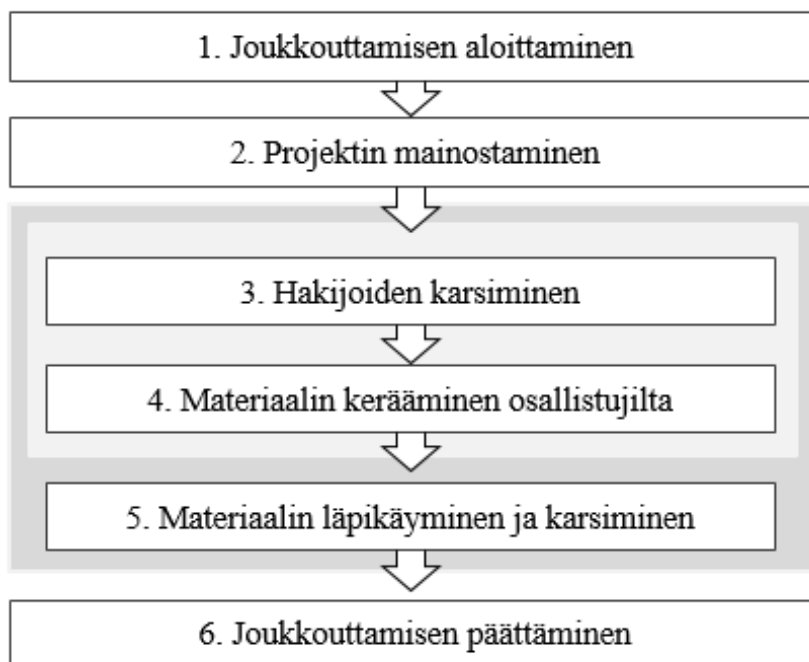

KUVIO 2. Kahdeksanosainen malli joukkouttamiselle (Brabham 2009)

Etsintöjeni perusteella joukkoutetulle dokumenttielokuvan etenemiselle ei ole vielä tehty erillistä mallia. Joukkouttamisen vaiheiden hahmottamisen helpottamiseksi, olen muodostanut Brabhamin malliin tukeutuen kaavion, miten joukkouttaminen eteni dokumenttielokuvassa To Nightwish With Love. Käsittelen tekemäni kaavion rinnalla joukkouttamisen eri vaiheita dokumenttielokuvan tuotannossa. Kerron, miten joukkouttaminen etenee dokumenttielokuva tuotannon eri vaiheissa aivan joukkouttamisen loppuun saakka.

5.2 Joukkouttamisen vaiheet To Nightwish With Love tuotannossa

Koska joukkouttaminen etenee samalla tavoin käyttötarkoituksesta riippumatta, dokumentaarisisissa tuotannoissa prosessin vaiheet etenevät lähes täysin saman kaavan mukaisesti. Huomioitavaa on, että usein joukkoutetun dokumenttielokuvan vaiheiden kohdalla on eroavaisuuksia verrattuna esimerkiksi liiketoiminnassa käytettävään joukkouttamisen vaiheisiin. Joukkoutetussa dokumenttituotannossa To Nightwish With Love havaitsin, että siinä ei ollut ensinnäkään niin selkeästi rajattuja prosessin vaiheita kuin Brabhamin kahdeksanosaisessa mallissa on. Useat joukkouttamisen eri vaiheet toteutuivat dokumenttielokuvan tuotannon aikana samanaikaisesti, eikä selkeää vaiherakennetta ole niin hyvin havaittavissa. Alhaalla on kuvio (kuvio 3) joukkouttamisen etenemisestä To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa. Joukkouttamisen vaiheiden päällekkäisyydet dokumenttielokuvatuotannossa näkyvät tekemässäni kaaviossa tummennetulla pohjalla.

KUVIO 3. Joukkouttamisen eteneminen To Nightwish With Love-dokumentissa.

Olen jakanut tutkimuksessani joukkouttamisen karkeasti kuuteen eri vaiheeseen dokumenttielokuvan tuotannossa. Seuraavaksi kerron, miten nämä kuusi joukkouttamisen vaihetta näkyivät ja toteutuivat To Nightwish With Love-dokumenttielokuvassa.

5.2.1 Joukkouttamisen aloittaminen

Ensimmäinen vaihe käynnistyi, kun yritys eli kyseisessä tapauksessa Yleisradio teki päätöksen joukkouttamisprojektin aloituksesta. To Nightwish With Love dokumenttielokuvan kohdalla ensimmäisessä vaiheessa tuotantoryhmä päätti tehdä dokumentin joukkoutetusti haluamastaan aiheesta. Aiheen päättäminen ja sen rajaaminen ovat oleellinen osa ensimmäistä vaihetta. Kyseisessä tuotannossa aiheeksi valittiin fanius. Tarkemmaksi aiheeksi valittiin maailmalla suurta kuuluisuutta saanut Nightwish-yhtyeen fanit ja heidän suhteensa suosikki bändiinsä. Tavallisten dokumentaaristen tuotannollisten keinojen sijaan dokumentin teossa haluttiin käyttää dokumentin kuvaajina faneja.

5.2.2 Projektin mainostaminen

Seuraavassa eli toisessa vaiheessa itse joukkouttaminen käynnistettiin mainonnan avulla. Ihmisille mainostettiin projektia eli To Nightwish With Love-dokumenttia ja kehoitettiin liittymään mukaan tuotantoon. Mainoksessa haettiin siis faneja mukaan dokumentin tekoon kuvaajiksi ja materiaalin tuottajiksi.

Tässä vaiheessa on tyypillistä rajata osallistujien määrää rajoituksilla. Kyseisessä dokumentissa hakijoille asetettiin selkeä rajoitus: hakijan täytyi olla yhtyeen Nightwish fani. Koska erillistä kuvaajaa ei tuotannossa ollut, toisena vaatimuksena oli, että osallistujan täytyi myös omistaa jonkinlainen kamera tai kännykkä missä oli kamera, jotta hän pystyisi osallistumaan materiaalin kuvaamiseen. Kameran ei tarvinnut olla erityisen hyvä, mutta kuvattu materiaali täytyi silti olla käyttökelpoinen dokumentin tekoa varten.

Projektia lähdettiin mainostamaan muun muassa fanisivujen, erilaisten lehtiartikkeleiden ja Yleisradion internetsivuston kautta. Mainosta dokumenttielokuvasta jaettiin eri maiden omille Nightwishin fanisivustoille, mikä takasi sen, että osallistujia saataisiin eri puolilta maailmaa. Näin myös varmistettiin, että juuri Nightwish-yhtyeen fanit näkisivät ilmoituksen. Hakemusta ei tosin lähetetty suoraan kaikille. Esimerkiksi hakemusta ei laitettu Nightwishin Facebook-sivuston fanisivustolle, jossa on liki viisimiljoonaa fania. Halukaiden määrä olisi riistäytynyt käsistä. Ilmoitus jaettiin erimaiden pienemmille fanisivus-

toille, jolloin halukkaiden määrä pysyisi kohtuullisena. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman eri-ikäisiä, eri puolilla maailmaa asuvia ja erilaisia persoonia mukaan. Näin varmistettaisiin, että dokumentista tulisi mahdollisimman mielenkiintoinen.

5.2.3 Hakijoiden karsiminen

Hakuprosessin aikana hakijoiden joukosta alettiin valikoida tulevia dokumentin kuvaajia. Kaikki, jotka dokumenttiin valittiin mukaan toimivat siis materiaalin kuvaajina. Syynä osallistujien karsimiseen oli se, että yritettiin välttää, ettei materiaalmäärä tulisi kuukausien aikana mahdottoman suureksi. Myös pienempi ihmismäärä oli oleellista sen vuoksi, että hakijoiden joukosta löytyisivät ne henkilöahmot, jotka olisivat kiinnostavimpia dokumenttielokuvan sisällön kannalta.

Dokumenttielokuvan mainostamisen aikana alettiin myös valita hyviä osallistujia dokumenttiin ja ketkä jäisivät kokonaan pois. Hakijoiden karsiminen oli siis yksi vaihe, mikä menee päällekkäin toisen vaiheen eli projektin mainostamisen kanssa. Hakijoiden karsimisvaiheessa fanit, jotka vaikuttivat siltä, etteivät olleet kovin innostuneita tai motivoituneita projektia kohtaan, karsiutuivat saman tien.

Karsiminen ja hakemusten vastaanottaminen jatkuivat pitkään dokumenttituotannon aikana, jopa aivan projektin lopussa saattoi tulla vielä hakemuksia, jotka otettiin myös vielä mukaan. Tämä vaihe siis menee päällekkäin tulevienkin vaiheiden kanssa ja jatkui läpi projektin ajan.

5.2.4 Materiaalin kerääminen osallistujilta

Osallistujilta pyydettiin mm. videomateriaalien lisäksi valokuvia. Osallistujilta pyydettiin myös erilaisia ideoita dokumentin tekoon liittyen. Dokumenttielokuvan tuotantotiimi oli päättänyt, että dokumenttielokuvassa tultaisiin kuvaamaan Nightwish yhtyeen jäseniä piirros- ja animaatiohahmoilla. Dokumenttiin osallistujat eli kuvaajat saivat itse olla luonnostelemassa animaatiohahmoja ja lopulta parhaaksi valitut hahmontekijät toteuttivatkin animaatiohahmot lopulliseen dokumenttielokuvaan. Osallistujia oli noin viisikymmentä pääkuvaajaa.

Juuri tässä joukkouttamisen vaiheessa alkoi oma harjoitteluni ja työnkuvani media-assistenttina. Media-assistenttina työnkuvaani kuului osallistujilta tulleiden materiaalien katsominen ja pysyminen selvillä keneltä oli tullut videoita ja keneltä ei. Samaan aikaan kun kuvaajilta tuli materiaalia, varsinkin tuotannon alkuvaiheessa, haki jatkuvasti lisää ihmisiä mukaan projektiin. Neljäs vaihe eli ideoiden ja materiaalien kerääminen osallistujilta meni siis myös päällekkäin kahden aiemman vaiheen kanssa melkein läpi projektin ajan.

5.2.5 Materiaalin läpikäyminen ja karsiminen

Neljäs vaihe piti sisällään dokumenttituotannossa materiaalin läpikatsomista, parhaiden palojen poimimista sekä itse tarinan muodostamista. Tämä vaihe oli oikeastaan rinnakkain koko projektin ajan kolmannen vaiheen eli materiaalin keräämisen kanssa. Dokumenttielokuvaa varten materiaalia tuli päivittäin, joita samaan aikaan katsottiin, ja hyviä ideoita poimittiin ylös. Olin itse apuna myös tässä vaiheessa. Tehtävänäni oli siis materiaalin katsomisen lisäksi kirjata ylös mitä missäkin videossa oli. Kirjasin myös ylös, mikäli jossain videossa oli jotain poikkeuksellisen hyvää.

Neljännessä vaiheessa tapahtui tietysti myös materiaalin runsas karsiminen. Projektin tuotantotiimi valitsi, mitä materiaaleja tultaisiin dokumentissa käyttämään, minkä verran ja keiden materiaali jäisi vähäisemmäksi tai kokonaan pois dokumentista.

Ideoiden ja materiaalien läpikäymisen aikana koostettiin käsikirjoitusta dokumentille. Kun käsikirjoitusta muokattiin ja tulleita videoita karsittiin, kuvaajilta pyydettiin myös koko ajan lisää materiaaleja. Palaan käsikirjoittamisen haasteisiin myöhemmin kuudennessa luvussa. Viides vaihe toimi siis hyvin kauan rinnakkain useamman eri joukkouttamisen vaiheen kanssa joukkouttamisen päättämiseen saakka.

5.2.6 Joukkouttamisen päättäminen

Joukkouttamisen päättyessä dokumenttituotannossa itse tuotantovaihe päättyy ja jälkituotanto alkaa. Tämä tarkoittaa, että joukkoutettuun dokumenttiprojektiin osallistuneet kuvaajat ovat saaneet kuvaus- ja materiaalin keräystyönsä päätökseen. Kuudennen vaiheen

päätyttyä elokuva-alan jälkituotannon ammattilaiset jatkavat työntekoa yhdessä tuotantoryhmän kanssa.

Dokumenttituotannossa kuvaajille annettiin selkeästi viimeinen päivä, jolloin materiaaleja otettaisiin vielä vastaan. Päivämäärällä yritettiin houkutella viimeisetkin kuvaajat muuttamaan aktiivisiksi, jotka eivät olleet kuvanneet tähän mennessä kaikkia tehtäviä tai ainakaan lähettäneet niitä. Kuvaajia yritettiin houkutella kuvaamaan myös tehtäviä, joita he olivat jättäneet kuvaamatta, jotta saataisiin kaikki mahdollinen materiaali kerättyä ennen dokumentin leikkauksen alkamista. Viimeisen päivämäärän antaminen motivoi todella kuvaajia tekemään keskeneräiset kuvaustehtävänsä valmiiksi, sillä jokainen aidosti motivoitunut osallistuja halusi päästä edes vilahtamaan dokumenttielokuvassa.

6 JOUKKOUTTAMISEN HAASTEET

Seuraavassa luvussa käsittelen millaisia haasteita joukkouttaminen tuo dokumenttielokuvan tuotantoon. Käyn läpi, mitä haasteita dokumentti To Nightwish With Love kohtasi tuotannon aikana joukkouttamisen osalta. Ensimmäisenä käyn läpi dokumenttielokuvan tuotannon alussa piileviä ongelmia. Alun haasteiden jälkeen käsittelen muun muassa mitä haasteita kuvaaminen, kuvaajien kuvaaman materiaalin sisältö ja dokumentin käsikirjoittaminen pitivät sisällään. Täydennän tutkimustani kahdella asiantuntija haastattelulla (ks. Liite 1). Haastattelin siis dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittajia Kaisa Aleniusta ja Harto Hännistä.

6.1 Kuvaajien eli osallistujien löytäminen

Ennen kun joukkouttaminen voi edes alkaa on tuotantotiimin päätettävä, minne ilmoitus dokumentista laitetaan. Mikäli ilmoitusta ei huomaa tarpeeksi moni, voi hyviä ja motivoituneita osallistujia karsiutua jo pelkästään sen vuoksi, etteivät he ole tietoisia koko projektin olemassaolosta. Myös liian suuren huomion saava ilmoitus ei myöskään ole hyvä, mikäli tuotantotiimi on niinkin pieni kuin se oli To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa. Tuotannon omat resurssit ja aika on huomioitava, jotta kaikki ilmoittamiseen vastanneiden materiaalit ehditään katsoa.

Seuraavaksi pääsemmekin haasteeseen, joka tulee ilmoituksen laitton jälkeen eli oikeiden persoonien löytyminen. Aivan tuotannon alkuvaiheessa tuotantotiimi törmää väistämättä ongelmaan ketä valikoida mukaan dokumenttielokuvaan. Ihmisjoukon rajaaminen on yksi suurimmista haasteista, sillä nämä ihmiset luovat koko dokumentin sisällön. On oltava tarkkana, että valikoidut henkilöt ovat varmasti motivoituneita, mielenkiintoisia, aitoja ja valmiita uhrautumaan dokumentin vuoksi. Oikeiden ihmisten löytäminen ja vääränsäksiminen on eritoten haastava vaihe jo tuotannon ensi metreillä.

Dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittaja Kaisa Aleniuksen mukaan tärkeintä oli löytää persoonallisia ihmisiä, joita olisi mielenkiintoista katsoa. Hakuvideoita katsoessa hän luotti täysin omiin vaistoihinsa ja ensivaikutelmaan, ja halusi valikoida mukaan henkilöitä, jotka herättivät jo ensi hetkestä asti mielenkiinnon tunteen. Mukaan oli tarkoitus

löytää persoonia, jotka reagoivat eritavoin asioihin, ja jotka ovat erilaisia samaistumis-kohteita katsojille. (Alenius, haastattelu 30.11.2016.)

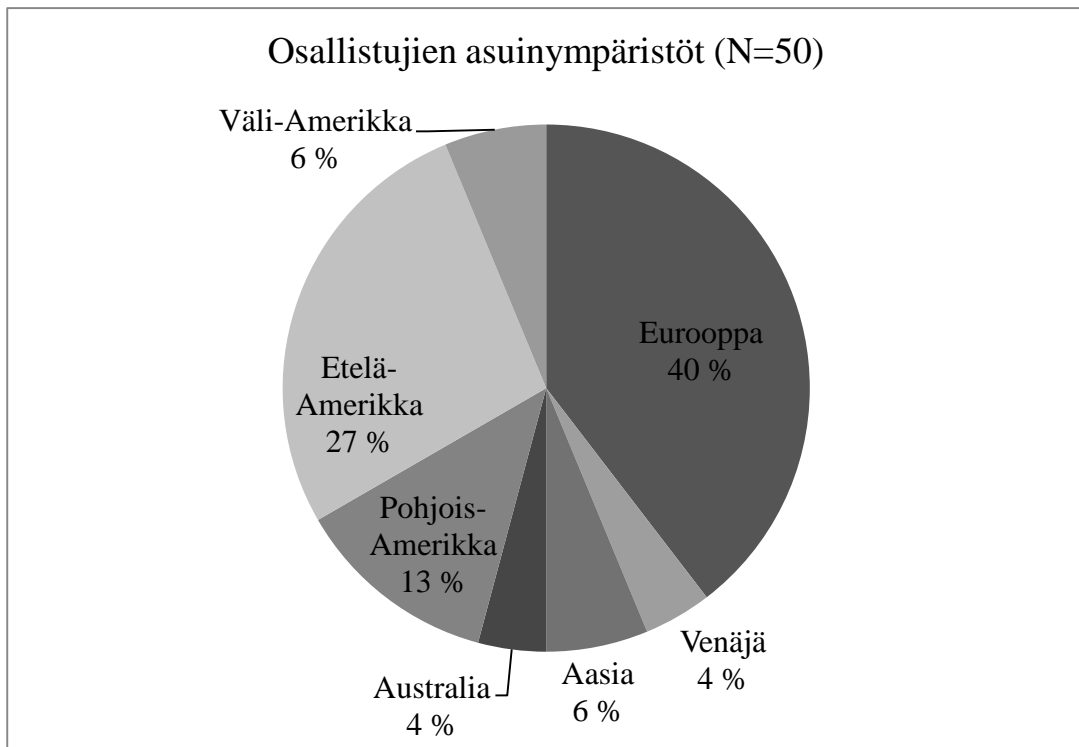
Persoonan lisäksi valintaan vaikutti ihmisten asuinympäristöt eli mistä päin maailmaa he olivat kotoisin. Myös hakijan ikä oli vaikuttava tekijä valintoja tehdessä.

6.1.1 Asuinympäristöt

Joukkouttamisessa on tärkeätä ottaa tarpeeksi suuri, mutta vielä hallittavissa oleva ihmisjoukko mukaan projektin tekoon (Pyykkö 2016). To Nightwish With Love-dokumenttielokuva tuotannon aikana myös tärkeäksi ja haasteelliseksi piirteeksi muodostui ihmisten löytäminen mahdollisimman erilaisista asuinympäristöistä eri puolilta maailmaa. Dokumenttiin haki hakuajan sisällä ihmisiä Etelä-Amerikasta, Aasiasta, Euroopasta, Venäjältä, Australiasta, Pohjois-Amerikasta, Väli-Amerikasta, ja myöhemmin myös Lähi-idästä.

Dokumenttielokuvan ohjaaja-käsikirjoittaja Harto Hänninen kertoo haastattelussa (haastattelu, 9.11.2016), että hakijoiden karsimiseen ei vaikuttanut vain hakemusvideon sisältö, vaan myös henkilön asuinpaikka. Dokumenttiin haluttiin mukaan erilaisia kulttuureja ja eri kieliä puhuvia ihmisiä. Samasta maasta haluttiin ottaa enintään kolme osallistujaa mukaan dokumenttielokuvaan. Hänninen korostaa, että ihmisen ulkoinen olemus ja luontevuus kameran edessä menivät kuitenkin asuinympäristön ja kielen edelle valintaa tehdessä. (Hänninen, haastattelu 9.11.2016.)

Kuvioon 4 on koottu, mistä päin maailmaa kuvaajia otettiin mukaan projektiin ja kuinka paljon. Olen jättänyt laskelmista pois kuvaajat, jotka otettiin mukaan joukkouttamisen jo käynnistyessä hakuajan ulkopuolella. Diagrammissa olen siis ottanut huomioon vain pääkuvaajiksi valitut dokumenttielokuvan viisikymmentä kuvaajaa.

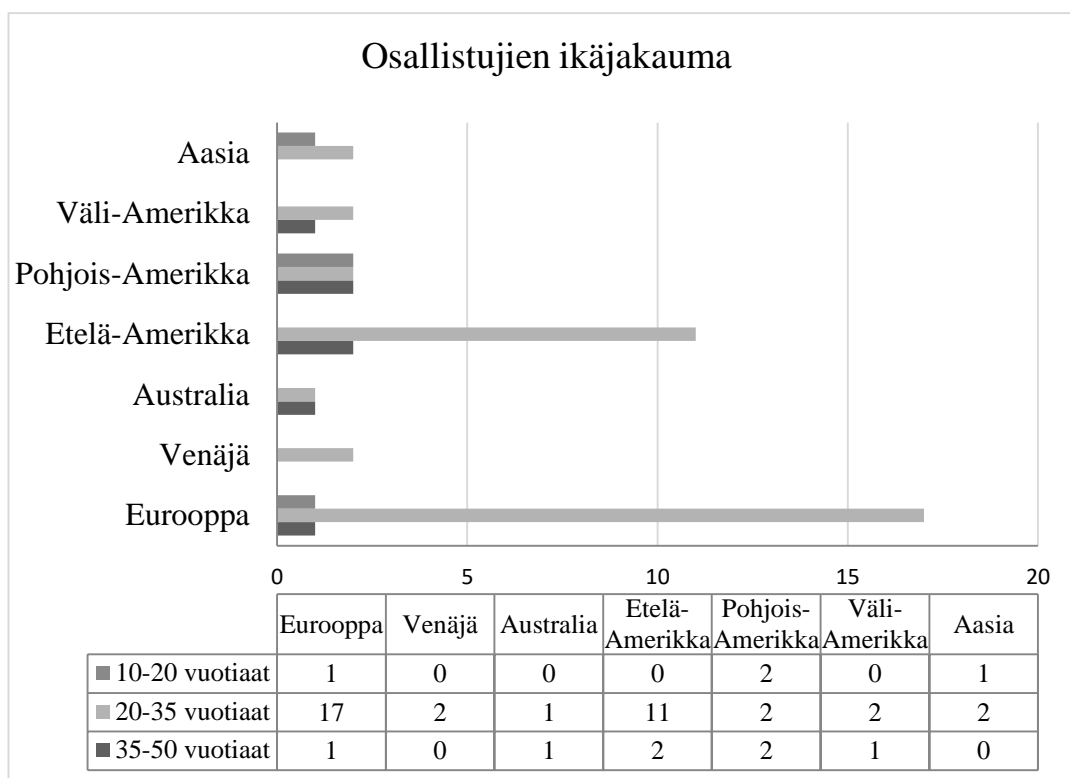

KUVIO 4. Dokumenttiin valittujen kuvaajien asuin ympäristöt

6.1.2 Ikäjakama

Eri-ikäisten saaminen mukaan dokumenttielokuvaan osoittautui yllättävän hankalaksi: vain muutamat hakijoista olivat vanhempia. Osallistujiksi yritettiin saada kuitenkin mahdollisimman erin ikäisiä faneja. Suurin osa hakijoista oli iältään 20–35-vuotiaita. Tuotannon mainostaminen ja projektin mielenkiinnon herättäminen erin ikäisessä ihmisissä maailmanlaajuisesti ei ole mitään helppoa. To Nightwish With Lovessa se onnistui yllättävän hyvin ja mukaan löytyikin myös nuorempia (10-20-vuotiaat) ja vanhempia (35-40-vuotiaat).

Seuraavalla sivulla olevassa pylväsdiagrammissa (kuvio 5) ilmenee osallistujien ikäjakama. Osallistujien ikäjakama on tehty dokumenttiin pääkuvaajiksi valittujen ihmisten perusteella.

KUVIO 5. Dokumenttiin valittujen osallistujien ikäjakauma

6.2 Viikkotehtävät eli kuvaustehtävät

Dokumenttiprojektin aikana joukkouttamiseen osallistujille eli kuvaajille annettiin viikoittain tehtäviä mitä heidän pitäisi kuvata. Yksi tärkein asia, mitä joukkouttamisessa on otettava huomioon tehtäviä luotaessa, on tarpeeksi haastavien muttei liian hankalien tehtävien keksiminen. Liian helpot tai liian haastavat tehtävät karsivat takuuvarmasti osallistujia pois. (Doan 2011.) Jotta kuvaajat saisivat jatkuvasti uutta tekemistä, eivätkä unohdaisi projektia, oli tärkeätä antaa tehtäviä tarpeeksi usein. Toisaalta viikko-tehtäviä varten täytyy myös varata tarpeeksi aikaa, jottei kukaan jättäisi liiallisen kiireen vuoksi tehtäviä tekemättä, olivathan kaikki kuvaajat joko koulussa tai töissä arkipäivät.

Viikkotehtävien tarkoituksena oli siis saada mielenkiintoista materiaalia osallistujilta dokumenttielokuvaa varten. Useat lähettivät viikkotehtävien lisäksi itse ideoimiansa videoita tai kuvia. Taulukossa (taulukko 1) on listattu esimerkkejä viikkotehtävistä eli kuvaustehtävistä.

TAULUKKO 1. Viikkotehtävät To Nightwish With Love tuotannon aikana

Tehtävä 1.	My Day	Näytä kameralle millainen on tyypillinen päiväsi.
Tehtävä 2.	World	Kerro millainen Nightwishin musiikin maailma on.
Tehtävä 3.	Dreams	
Tehtävä 4.	T-shirt	Pue päällesi kaikki Nightwish-paidat ja/tai tanssi Nightwishin musiikin tahtiin.
Tehtävä 5.	Band	Kerro yhtyeestä: kuka on lempi jäsenesi ja laulajasi.
Tehtävä 6.	Album	Piirrä Nightwish albumille kansi tai joku jäsenistä.
Tehtävä 7.	Lyrics	Minkä kappaleen sanoitukset koskettavat sinua ja miksi
Tehtävä 8.	Finland	Viikon aiheena Suomi ja Suomen vaikutus Nightwish yhtyeen musiikkiin.
Tehtävä 9.	Stuff	Esittele omat Nightwish-yhtyeen fanituotteet.
Tehtävä 10.	My town	Esittele kotikaupunkisi ja kotisi.
Tehtävä 11.	Fandom	Kerro mitä fanius ja fanittaminen itsellesi merkitsee.
Tehtävä 12.	Making of	Kerro millaista on ollut kuvata dokumenttia.

Taulukon (taulukko 1) vasemmalla puolella näkyy viikkotehtävän nimi, jonka tarkoituksena on tiivistää kyseisen viikon kuvaustehtävä. Taulukon oikealla puolella on oma tekemäni suomennettu lyhyt seloste mitä kuvaustehtävä piti muun muassa sisällään. Joukkouttamisen aikana osalle kuvaajista annettiin myös lisäkuvaustehtäviä, joita en ole kyseiseen taulukkoon listannut. Tuotannon aikana osallistujat saivat tehtäväkseen mm. esitellä oma kotikaupunkinsa, kertoa omista unelmistaan ja tanssia Nightwishin musiikin tahtiin ja hullutella kameran edessä musiikin soidessa.

Alenius kertoo haastattelussa (haastattelu 30.11.2016), että ensimmäisissä viikkotehtävien kautta haluttiin, että osallistujat tutustuvat paremmin tuotantotiimiin ja rentoutuivat. Ensimmäisten viikkotehtävien aiheet olivat Aleniuksen mukaan hiukan pinnallisia ja tehtävät koskivat paljon Nightwish-yhtyettä. Kuvaajien henkilökohtaisuuksiin ei haluttu vielä tässä vaiheessa mennä. Viikkojen edetessä viikkotehtävät muuttuivat myös koko ajan syvällisimmiksi ja niillä haluttiin avata osallistujien henkilökohtaisiakin asioita. (Alenius, haastattelu 30.11.2016.)

Viikkotehtäviin liittyvänä haasteena oli myös materiaalin saaminen ajallaan. Tehtäviä tuli kuvaajalle siis viikoittain ja oli oletuksena, että kuvaajat ehtisivät viikon aikana tehdä aina

kyseisen viikon kuvaustehtävän. Suurin osa kuvaajista onneksi kuitenkin pystyi tähän ja he tekivät viikoittain ja palauttivat kaikki tehtävät ajallaan.

Hänninen puolestaan kertoo haastattelussa, että vain kolme valituista kuvaajista putosi kärryiltä projektin alkuvaiheessa, sillä he eivät saaneet tehtyä viikkotehtäviä vaaditussa ajassa. Useat kuvaajat kuitenkin ottivat matkan varrella koulukiireiden tai lomien takia pieniä hengähdystaukoja, mutta kirivät tehtäviä kiinni tuotannon edetessä (Hänninen, haastattelu 9.11.2016.) Tehtävänannon tahdin pitäminen sopivan tasaisena läpi joukkouttamisen on siis tärkeää: liian vähäinen tai liiallinen tehtävämäärä saa ihmiset jättäytymään pois projektin teosta.

6.3 Kuvaamisen haasteet

Haasteena *To Nightwish With Love* dokumenttielokuvan tuotannon aikana oli, että tuotantotiimi jäi täysin kuvaajien tekemän sisällön varaan. Kuvaajat saivat itse päättää mitä asioita he kuvaavat, ja mihin tyyliin. Koska ammattitaitoista kuvaajaa ei, hyvät asiat ja kuvaukselliset asiat voivat hyvinkin jäädä tavalliselta ihmiseltä huomaamatta.

Kuvauspaikat, kuvakoot ja kuvakulmat tuottivat osalle kuvaajista ongelmia. Koska dokumenttielokuvan kuvissa ihmiset puhuvat suoraan kameralle, on huomattavasti mielenkiintoisempaa katsojalle, jos kuvakoot ja kuvauspaikat vaihtelevat. Facebookin kuvaajien ryhmään tuotantotiimin jäsenet laittoivat pitkin tuotantoa ohjeita esimerkiksi kameran käyttöön ja eritoten kuvakoon valintaan. Olen laittanut seuraaville sivuille Harto Hännisen ja Kaisa Aleniuksen tekemiä ohjekuvia (kuva 1 ja 2). Esimerkkikuvat tuotantotiimi otti ruudunkaappauksen avulla kuvaajien videoista, jotka jo ilman ohjeistamista osasivat hallita hyvin kameran käyttöä ja kuvakokojen sekä-kulmien vaihtelua. Kyseiset ohjeistuskuvat on otettu dokumentin aikana tehdyn suljetun Facebook-sivuston ryhmän julkaisuista.

KUVA. 1 Kuvakulmien ja kuvakokojen ohjeistaminen. Kuvassa on fani Elena Beck, USA (Harto Hänninen julkaissut suljetussa Facebook-sivuston ryhmässä 28.11.2015)

Kuvassa 1 näkyy, että samaa tilaa on käytetty useassa eri videossa, eri kuvakoot tekevät tilasta eri tuntuisen. Fani Elena Beck (kuva 1) kuvasi suurimman osan materiaalistaan huoneessaan, mutta kuvakulmien ja kuvakokojen vaihtelun ansiosta näyttää, kuin kuvat olisi otettu täysin eri tilasta. Kuvakoon ja kuvakulman valinnan lisäksi myös kuvauspaikat piti ohjeistaa kuvaajille. Monet kuvasivat eri viikkojen tehtävät samassa tilassa dokumentin alkuvaiheessa ilman kuvankoon vaihteluja, mikä ei olisi näyttänyt hyvältä tai mielenkiintoiselta. Siksi projektin edetessä tuotantotiimi pyysi kuvaajia kuvaamaan kaikki tehtävät eri lokaatioissa tai ainakin eri kohdissa samaa tilaa. Kuvauspaikan vaihtelevuudesta tehtiin ohjekuva kuvaajan Ashley Grahamin tulleiden videoiden pohjalta (kuva 2). Kyseisen osallistujille jaetun ohjekuva näkyy alhaalla. Kyseinen kuva on myös jaettu osallistujille luotoon Facebook-sivuston ryhmään.

KUVA 2. Kuvauspaikan vaihtelevuuden ohjeistaminen. Kuvassa on fani Ashley Graham, Australia (Harto Hänninen julkaissut suljetussa Facebook-sivuston ryhmässä 28.11.2015)

Fani Ashley Graham (kuva 2) osasi oivallisesti vaihtaa aina tehtävien välillä kuvauspaikkaansa ja lähetti läpi projektin monipuolista materiaalia. Sisäkuvien vaihtelevuuden lisäksi Graham osasi vaihdella kameran kuvakulmia onnistuneesti. Tämä haluttiin näyttää muille kuvaajille ja saada heitä tekemään samankaltaisesti. Ennen ohjeistusta suuressa suosiossa oli kuvakulma, missä kameraa pidetään alhaalla. Tällöin kuvaaja katsoi alas kameraan tiiviissä lähikuvassa muodostaen kaksoisleuan kasvoihinsa. Kuvakulma ei ollut edustavin, eikä visuaalisesti kovinkaan kaunista materiaalia dokumenttia ajatellen.

Muita kuvauksellisia ohjeita, joita osallistujille annettiin, oli kameran pitäminen tasaisena liikkeessakin sekä rauhallisuus kuvaamisessa (kuva 3). Kuvaajia kehoitettiin odottamaan rauhassa ennen kameran liikuttamista, jotta katsojat ehtisivät nähdä mitä kuvassa oli. Liian nopeat kameran liikkeet vaikeuttivat myös dokumentin leikkaajien työtä. Nopeassa liikkeessä leikkaajille ei jäisi leikkausvaraa kunnolla kuvien välille.

Myös yksi tärkeimmistä ohjeista, mitä kuvaajille annettiin Facebook-sivuston välityksellä, oli kuvata välillä itseään tekemässä jotain ilman puhetta. Kuvaajia ohjeistettiin esimerkiksi kuvaamaan itseään kävelemässä, ilman puhetta. Tämän kaltaiset kuvat olivat todella harvassa, sillä jokaisessa videossa tehtävänä oli melkein aina kertoa jotain. Minun tehtävänäni oli merkitä kuvamateriaaliin hiljaiset hetket. Hiljaiset kuvat olivat hyviä välikuvia kohtauksien välissä rauhoittamaan kuvavirtaa. Jatkuva puhuminen kameralle olisi raskasta katsottavaa dokumentissa.

Example 1/6: Show who is talking and what is he talking about.
Näytä käännös

KUVA 3. Esimerkki onnistuneesta videokuvasta. Kuvassa on fani Quentin Bellon, Ranska (Kuvankaappaus Kaisa Aleniuksen julkaisemasta videosta suljetussa Facebook-sivuston ryhmässä 9.12.2015)

Kuvaajille korostettiin, että oli tärkeä nähdä millaisesta paikasta he tulevat ja missä he puhuvat videon kuvaushetkellä. Kuvaajia ohjeistettiin aina ensin kuvaamaan itseään ja sen jälkeen siirtymään maiseman kuvaamiseen ja esittelemään missä kuvasivat sillä hetkellä (kuva 3). Maiseman kuvaaminen koettiin myös tärkeänä osana sisältöä. Myös kuvaajan puhumasta asiasta eli puheen kohteesta kehoitettiin ottamaan videokuvaa (kuva 3). Kaisa Aleniuksen julkaisemassa ohjevideossa (kuva 3) ranskalainen Quentin Bellon puhuu upeasta takapihansa vuoristomaisemasta kohtisuoraan kameralle ja sen jälkeen kääntää rauhallisesti kameran kuvatakseen juuri puhutusta asiasta.

Muutamien osallistujien kohdalla, joku muu kuin kuvaaja itse saattoi olla kameran takana ja keskustella kuvaajan kanssa. Muiden ihmisten esitteleminen, joille kuvaajat puhuivat videon aikana, oli tärkeää. Monet kuvaajista eivät oivaltaneet tätä, ennen kuin heille mainittiin asiasta.

Mikäli kuvaaja halusi aloittaa videon kuvaamisen maisemasta tai jostain muusta kohteesta, kuvaajaa ohjeistettiin kuvaamansa videon alussa jollain tavoin näyttämään, kuka videota kuvaa (kuva 4). Näin dokumentin katsojakin tietäisi kuka kameran takana nyt on. Kuvassa 4 olevassa Kaisa Aleniuksen julkaisemassa ohjevideossa Singaporesta kotoisin oleva Nightwish yhtyeen fani Emmanuel Chan kuvaa peilin kautta itseään videon alkuvaiheilla ja jatkaa sitten maiseman kuvaamista ajomatkan aikana. Peilit ja muut kiiltävät pinnat, sekä kameran kääntäminen itseensä päin olivat yksi tapa esitellä kuka videota kuvaa.

Example 5/6: Show who is filming and take us for a ride.
Näytä käännös

KUVA 4. Itsensä esitleminen katsojalle. Kuvassa on fani Emmanuel Chan, Singapore (Kuvankaappaus Kaisa Aleniuksen julkaisemasta videosta suljetussa Facebook-sivuston ryhmässä 9.12.2015)

Kuvaustilanteessa on myös oleellista, että kuvaajan ääni kuuluu videossa hyvin. Ulkolo-kaatiot olivat äänen kuuluvuuden takia yleensä haastavia, sillä mitään erillisiä äänental- lentimia ei kuvaajilla ollut käytössä. Esimerkiksi tuulensuojana kuvaajia ohjeistettiin käyttämään villaisia vaatekappaleita, jotka pehmentäisivät tuulen kohinaa taustalta hiljai- semmaksi. Alkuvaiheessa muutamat kuvaajat lähettivät materiaalia mitä useimmista mai- semista: meren rannalla auringon laskussa ja vuoren huipulta, mutta heidän puheestaan ei kuulunut mitään. Esimerkiksi erään kuvaajan äänen peitti täysin taustalla meluava turisti- ryhmä, minkä tuloksena kuvaajan ääntä ei kuulunut lainkaan.

Harto Hänninen kertoo haastattelussa, että usein jos videossa oli liikaa teknisiä ongelmia, videot pyydettiin suoraan kuvaamaan uudelleen. Hän kertoo, että tuotantotiimin tavoit- teena oli kertoa osallistujille, että heidän kuvaamansa materiaalin laadun tulisi olla hyvää läpi projektin ajan. (Hänninen, haastattelu 9.11.2016).

Kaisa Alenius puolestaan kertoo, että haasteellisinta kuvaajien ulkoistamisella on, että osallistujia ei ole mahdollista haastatella tai tehdä tarkkaa kuvakerronnan suunnitelmaa dokumenttia varten. Hän kuvailee, kuinka haastavaa joukkouttaminen on, kun projekti ei ole tavallisen dokumentaarisen tuotannon tavoin hallittavissa. Alenius kertoo, että tuotannon aikana hän ja Hänninen jakoivat osallistujat kahteen ryhmään. Hänninen sai osan kuvaajista ohjattavakseen ja Alenius myös osan. Näin saatiin jaettua osallistujia joukkoa vähän pienempään, jolloin kuvaajia pystyi ohjastamaan tarkemmin. (Alenius, haastattelu 30.11.2016.)

Pienetkin ja itsestään selvät kuvaukselliset seikat on huomioitava ja ohjeistettava osallistujille, jos dokumenttia aletaan kuvata joukkoutetusti. Ohjeita on ehdottomasti annettava kuvaajille, jotta saataisiin mahdollisimman selkeää ja ymmärrettävää materiaalia dokumentin katsojaa ajatellen.

6.4 Materiaalin hallinta

Joukkoutetun tuotannon aikana yksi haaste on materiaalin hallinta. Koska joukkoutettuun dokumenttituotantoon kuvaajia valittiin suuri määrä, materiaalinhallinnan tärkeys korostui entistä enemmän. Haasteellisinta on pysyä mukana, keneltä kuvaajista oli tullut ja mitä. Koska materiaalia tulee päivittäin vähitellen useiden kuukausien aikana, materiaalin hallinta on yksi keskeisistä asioista onnistuneen lopputuloksen kannalta. To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan tekemisen aikana minun tehtäväni oli huolehtia materiaalin hallinnasta yhdessä ohjaaja-käsikirjoittajien kanssa.

6.4.1 Kansiointi

Kuvaajien lähettämät materiaalit siirrettiin tuotantoa varten luodulle verkkokovalevyille, mihin oli laitettu jokaisen viikkotehtävän nimellä olevat kansiot. Viikkotehtävien alle oli luotu vielä maakohtaiset kansiot, jotta tulleet videot saatiin järjestettyä paremmin. Kyseiseen verkkolevyyn lisättiin myös ylimääräiset materiaalit, mitä kuvaajilta ja muilta dokumenttiin hakijoilta tuli viikkotehtävien lisäksi. Tuotannon ohjaaja-käsikirjoittajat Harto Hänninen ja Kaisa Alenius huolehtivat materiaalin lataamisesta internetistä ja materiaalin

laittamisesta verkkolevyn oikeaan kansioon. Verkkolevyn kansioista katsoin tulleet videot uudelleen ja siirsin ne jälleen eteenpäin leikkaajia varten.

Tehtävänäni oli siirtää verkkolevyltä videot Adobe Premiere Pro CC leikkausohjelmaan, jolla leikkaajat tulisivat leikkaamaan dokumenttia. Luomani projekti sisälsi siis kaikki materiaalit, mitä dokumenttia varten oli tullut. Kansiorakenteiden luominen, videoiden nimeäminen koitui yllättävänkin haasteelliseksi, sillä videoita oli useita satoja, jopa tuhansia. Minun oli luotava kansiointiin ratkaisu, jonka avulla haluttu materiaali löydettäisiin mahdollisimman helposti.

Leikkausohjelmistossa materiaali kansioitiin verkkolevyn tavoin viikkotehtävien ja maiden mukaan. Adobe Premiere Pro CC ohjelmassa oli myös mahdollista lisätä videoihin muistiinpanoja ja huomioita tai merkata mielenkiintoisia kohtia. Nämä videoon merkatut kohdat olivat niin sanottuja avainsanoja ja niiden tekeminen oli myös yksi tehtävistäni tuotannon aikana. Avainsanojen ideana oli, että leikkaajan olisi helppo löytää jokin tietty tapahtuma videomassan joukosta. Esimerkiksi ”nauru”, kuvasti sitä, että joku kuvaajista nauraa videon aikana. Mikäli leikkaaja tarvitsisi nauravaa ihmistä, hakusanan avulla hän löytäisi sen.

6.4.2 Taulukointi

Videoiden katsomisen lisäksi materiaalin hallintaan kuului erilaisten taulukoiden ylläpito. Taulukoissa luki kaikkien kuvaajien nimet, maa mistä he olivat kotoisin ja lähetettyjen videoiden lukumäärä. Taulukoista näki myös toimivatko kaikki videot ja oliko tulleille videoille kääntämisen tarvetta. Kirjasin kaikkien videoiden avainsanat myös kyseisiin taulukoihin, jotta jo taulukkoa katsoessa näki mitä video oikein piti sisällään.

Ideanani oli taulukkoa luodessa pysyä mahdollisimman hyvin perillä, mitä kunkin viikkotehtävän kohdalla joudun vielä tekemään. Tehtävänäni oli merkitä taulukkoon tietyllä värillä, mikäli olin siirtänyt kyseisen videon Adobe Premiere leikkausohjelmaan ja kansioinut sen sinne oikealle paikalle. Oli tärkeää muistaa laittaa jokainen video leikkausohjelmaan, sillä kuten aiemmin mainitsi, leikkaajat tulisivat käyttämään luomaani projektia ja leikkaamaan siellä olevista materiaaleista dokumentin ja verkkosarjan.

Ilman taulukointia ja materiaalin ylös kirjaamista olisi ollut mahdotonta pysyä mukana kuka kuvaajista on lähettänyt halutut materiaalit ja keneltä materiaalia vielä puuttui. Taulukosta oli helppo tarkistaa vain yhdellä vilkaisulla kenen video ei jostain syystä toiminut tai kenen videota en ollut vielä muistanut tai ehtinyt katsoa tai siirtää eteenpäin verkkolevyltä leikkausohjelmaan.

6.5 Materiaalin tekniset haasteet

Seuraavaksi käsittelemme mitä teknisiä haasteita kuvaajien lähettämät materiaalit pitivät sisällään. Materiaalit ovat eri laatuista ja tasoista kuin oikeilla ammattitason kuvauskalustolla ja ammattilaisten taidoilla kuvattu materiaali. Tämän vuoksi haasteita materiaalin kanssa löytyi lähes aina, sillä vain muutamat kuvaajat omistivat todella hyvälaatuiset kamerat.

Erityisen haastavaa videoissa oli niiden monipuolisuus esimerkiksi kuvanlaadun suhteen. Osalla projektiin osallistuneilla kuvaajilla oli todella hyvä kamera kuvausta varten, kun taas toiset kuvasivat heikkolaatuisilla kännykkäkameroilla. Monilla kuva ja ääni olivat epäsynkronoituneita eli kuva ja ääni pyörivät eri aikaan. Oli myös tyypillistä, että videoiden ”frame rate” eli kuvataajuus oli normaalia videokuvaa huomattavasti hitaampi. Mikäli kuvassa on hidas kuvataajuus tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että kuvan liike on hyvin pätkivää (Mediatori. Sanasto).

Välillä tuli vastaan myös kuvaajia, jotka eivät malttaneet pitää kännykkäänsä vaakatasossa vaan kuvasivat videoita pystysti. Tämän vuoksi videokuva näkyi pystyssä, mikä oli päinvastoin mitä dokumenttia varten haluttiin. Usein kuvaajia huomautettiin tästä, ja pyydettiin välillä kuvaamaan tehtävä uudelleen. Vanhemmilla kameroilla kuvaavien osallistujien materiaalit tulivat usein 4:3 kuvasuhteella, eli putkitelevisioihin sopivalla kuvasuhteella. Tämä tarkoittaa, että videokuva jätti mustat palkit ruudun reunoille. Kuvasuhteeseen yhdistettynä heikko kuvalaatu teki kuvasta hyvin epäselvää katseltavaa.

Erilaiset formaatit olivat myös yhtenä haasteena. Poimin usein videoita katseltavakseni ja huomasin, kuinka joidenkin kuvaajien materiaaleja ei pystynyt katsomaan millään videosoittimella tai materiaalia ei pystynyt lisäämään lainkaan leikkausohjelmaan. Oli siis

tärkeää pysyä ajan tasalla, kenen videoissa oli ongelmia ja ottaa yhteyttä kuvaajaan, mikäli ongelma toistui hänen lähettämiensä videoiden aikana. Usein videoiden formaatit piti muuttaa erikseen, jotta videoita pystyi edes katsomaan, mikä hidasti materiaalin läpikäymistä. Tarpeellisen ajan varaaminen siis mahdollisiin videon toimivuus ongelmiin on siis tärkeätä muistaa.

6.6 Materiaalin sisältö

Yksi suurin sisällöllinen ongelma joukkouttamisessa on kuvaajan luontevuus kameran edessä. Alussa huomasin muutamia videoita, joissa kuvaaja selvästi jännitti kuvaustilannetta. Vaikka kuvaaja oli yksin kuvaustilanteessa, yksin kameralle puhuminen oli selvästikin haastavaa osalle osallistujille. Tämä oli yksi haaste mihin tuotantotiimin on hankala vaikuttaa. Dokumentti on riippuvainen siitä, että dokumentin kuvaaja itse rohkaistuu kameran edessä ja uskaltaa irrotella, jotta dokumenttia varten saataisiin rentoa ja luonnollista materiaalia. Täten dokumentti on täysin kuvaajien varassa mitä he uskaltavat kameran edessä tehdä ja sanoa.

Dokumentin koko sisältö ja eteneminen olivat siis täysin kuvaajien omien kuvausvalintojen ja sanavalintojen varassa läpi tuotannon ajan. Kaisa Alenius kuvailee, kuinka pelottavaa oli olla riippuvainen täysin siitä mitä kuvaajat kuvaavat. Koska työryhmä ei itse pääse paikanpäälle, on tuotantotiimin luotettava, että materiaalit vastaavat todellisuutta sekä osallistujasta että ympäristöstä. (Alenius, haastattelu 30.11.2016.)

Vaikka materiaalissa oltiin riippuvaisia kuvaajien päätöksistä, tietysti jos kuvaaja mainitsi vain lyhyesti jostain mielenkiintoisesta aiheesta, tuotantotiimi otti aina yhteyttä kuvaajaan ja pyysi tätä kuvaamaan ja kertomaan enemmän aiheesta. Esimerkiksi voi ottaa yhdysvaltalaisen osallistujan Elena Beckin, joka aiemmin näkyikin opinnäytteeni kuvissa. Hän mainitsi jo ensimmäisessä videossaan, että on pääsemässä Suomeen vaihto-opiskelemaan tulevan syksyn aikana. Tuotantotiimi otti tämän muistiin ja pyysi Elenan kuvaamaan juuri vaihto-opiskeluun liittyvää materiaalia tuotannon aikana, kuten tämän matkaa Suomeen ja Suomessa oloa.

6.6.1 Kielimuuri

Haasteellisia sisällöllisiä ongelmia kuvaajien lähettämästä videomateriaalista oli ensisijaisesti kieli. Kuvaajia oli dokumentissa kymmenistä eri maista. Useilla kuvaajilla englannin taito oli hyvinkin heikkoa tai puhe oli todella epäselvää. Monet kuvaajat lähettivät, ja heitä kehoitettiin lähettämään videomateriaaleja omalla äidinkielellänsä. Täten varmistettiin, että ainakaan vieraan kielen puhuminen ei ollut esteenä luontevammalle esiintymiselle. Oman äidinkielen avulla ihminen osaa paremmin tuoda asiat esille mitä haluaa sanoa kyseisestä aiheesta, eikä jätä mitään sanomatta kielimuurin takia.

Koska kuvaajia tuli niin Taiwanista kuin Argentiinasta, materiaalin ymmärtäminen ilman kääntäjiä oli mahdotonta. Omana tehtävänäni oli katsoa videoita ja kirjoittaa ylös mitä kuvaaja kertoi videossa ja mikäli hänen puheessaan oli jotain todella mielenkiintoista, merkitsin sen ylös. Tämä työvaihe oli mahdotonta videoissa, jotka eivät olleet englannin kielellä. Työ siis hidastui eri kielten takia, sillä niiden kääntämiseen meni aina jonkin verran aikaa. Kääntäjille lähetettiin useita videoita kerrallaan, jotta he saisivat tehokkaammin työt tehtyä. Koska videot palautuivat kääntäjiltä minulle samaan aikaan, materiaalin hallinta tehtävissä oli varattava hyvin aikaa käännettävien videoiden katselua varten. Samaan aikaan käännettävien videoiden tullessa, virtaisi myös uusia videoita englantia tai suomea puhuvilta ihmisiltä.

6.6.2 Käsikirjoituksen luominen

Koskaan ei tiedä millaista materiaalia kuvaajilta tulee ja miten paljon uusia mahdollisuuksia tarinaan avautuu niiden kautta. Haasteena joukkoutetussa dokumenttituotannoissa on se, ettei tiedetä etukäteen tarkalleen millaista materiaalia osallistujilta tulee ja tuleeko se vastaamaan alkuperäisiä suunnitelmia.

Kysyin sähköpostitse tekemässäni haastattelussa (haastattelu 30.11.2016) mitä käsikirjoituksellisia haasteita dokumenttielokuvassa oli tuotannon aikana. Kaisa Alenius oli vastuussa dokumenttielokuvan käsikirjoituksesta. Hänen mukaansa dokumenttielokuvan käsikirjoituksen rungon muodostaminen aloitettiin jo tuotannon alkuvaiheessa. Oli tärkeätä saada jokaiselta kuvaajalta dokumenttielokuvaa varten materiaalia, joista voisi muodos-

tua tarinallisia kokonaisuuksia. Jo hakuvideosta alkaen hän mietti millaisen käsikirjoituksen hakijan kertomasta asioista voisi saada. Oli myös tärkeätä, että jokainen tarina pitäisi sisällään myös draamankaaren eli tarina sisältäisi alun, keksikohdan ja lopun. Alenius kertoo, että kuvaustilanteessa ei tiedä tarkkaa mitä materiaalia tulee käyttämään lopullisessa dokumentissa, minkä vuoksi jokaisen osallistujan tarina on oltava käyttökelpoinen. Vaikka dokumenttielokuvan aiheena ovat Nightwish-yhtyeen fanit, ei dokumentti voi ainoastaan sisältää materiaalia, jossa yhtyeen fanit ylistävät rakastamaansa bändiä. Tehtävänäntojen avulla oli siis saatava osallistujilta syvempää sisältöä dokumenttielokuvan tarinaa varten. (Alenius, haastattelu 30.11.2016).

Hänninen, joka oli jälkituotannossa vastuussa dokumentin verkkosarjoista ja niiden käsikirjoittamisesta, kertoo haastattelussa, että suurimpaan osaan dokumentin verkkosarjoista käsikirjoitus syntyi vasta leikkauspöydällä. Monikielisyys ja siitä johtuvat käännöstyöt hidastivat käsikirjoittamista paljon. Tulleesta materiaalista tuotantotiimi alkoi pyöritellä ideoita millainen verkkosarjasta voisi tulla ja mitä tarinoita se pitäisi sisällään. (Hänninen, haastattelu 9.11.2016.)

Mikäli kuvaajilta ei tule onnistunutta materiaalia tai kiehtovia tarinoita, ei myöskään dokumentin sisällöstä ja käsikirjoituksesta voi saada mielenkiintoista. Kuvaajien kuvaaman materiaalin sisältö ja dokumenttielokuvan onnistuminen ovat siis täysin riippuvaisia toisistaan.

7 MOTIVAATIO

Motivaation määritellään olevan voima, joka on kaikkien eliöiden toiminnan syynä (Motivaatio saa liikkeelle, Suomen mielenterveysseura). Yhtenä kenties haastavimpana tekijänä joukkouttamisen aikana on juuri osallistujien motivaation ylläpitäminen koko projektin ajan. Joukkouttaminen vaatii onnistuakseen sekä osallistujien että joukkouttamisen vetäjien motivoituneisuuden. Tässä luvussa käsittelen motivaatiota hieman tarkemmin ja tutkin, mitkä tekijät vaikuttivat joukkoutetussa dokumenttituotannossa osallistujien motivaatioon. Tutkin myös, miten tuotantotiimi vaikuttaa osallistujien motivaatioon ja sen ylläpitoon.

7.1 Osallistujien aktiivisuus

Eritoten motivaation tärkeys korostuu joukkoutetuissa dokumenttielokuvissa, missä osallistajat luovat dokumenttia varten käytettävät materiaalit itse. Motivaatio näkyi To Nightwish With Love-dokumentissa osallistujien aktiivisuudessa projektin aikana: tuliko heiltä materiaalia joka viikko vai jättivätkö he suurimman osan tehtävistä tekemättä. Myös lähetetystä materiaalista näkee helposti, onko osallistuja motivoitunut projektin tekoon vai ei. Materiaalista voi havaita onko materiaali tehty huolimattomasti vai tarkkaan ajatellen. Joukkouttaminen on luonteeltaan projektin omainen eli kyseessä on siihen osallistuville vapaa-ajan projekti. Kukaan ei ole sitoutunut mukaan täysin, vaan oman mielenkiinnon mukaan saa olla joko aktiivinen tai passiivinen. Tuotantotiimi on siis täysin joukkouttamiseen osallistujien aktiivisuuden ja motivoituneisuuden armoilla.

Osallistujien motivaatioon vaikuttaa monta tekijää. Seuraavaksi käsittelen, mikä vaikuttaa siihen, onko osallistuja motivoitunut vai ei. Inkeri Sandberg jakaa pro-gradu tutkielmassaan *Joukkoistaminen ja siihen osallistumisen motivaatio* (2014) motivaation kahteen osaan: ulkoiseen ja sisäiseen motivaatioon. Seuraavaksi käsittelen sekä sisäistä että ulkoista motivaatiota. Kerron, mitä sisäisiä ja ulkoisia motivaation tekijöitä To Nightwish With Love-dokumenttielokuvaprojektissa ilmeni ja mitkä asiat vaikuttivat motivaatioon.

7.2 Sisäinen motivaatio

Sisäinen motivaatio tulee nimensä mukaisesti ihmisestä itsestään. Sisäisen motivaation avulla ihminen saa mielihyvää tehdystä työstä ja tuntee sen eräänlaisena palkkiona. (Motivaatio saa liikkeelle. Itsetuntemus) Koko joukkouttamisen periaate omasta mielestäni voidaan sanoa perustuvan oikeastaan juuri ihmisen sisäiseen motivaatioon. Ajatuksena ja oletuksena joukkouttamisessa on, että siihen lähtijät eivät tavoittele rahallista hyötyä vaan osallistujat tekevät eräänlaista vapaaehtoistoimintaa (Joukkoistamisen voima. Tieto ja taito auttavat vaikuttamisessa). Rahallisen hyödyn sijaan joukkouttamiseen lähdetään saadakseen edistettyä itselle tärkeää asiaa. Juuri osallistujan sisäinen halu saada jotain hyödyllistä aikaiseksi projektin puolesta, saa ihmiset toimimaan mahdollisimman hyvin.

To Nightwish With Love-dokumenttielokuva tuotannossa eritoten kiinnostus ja jopa rakkaus Nightwish yhtyettä kohtaan on yksi suurimmista motivaation tekijöistä projektiin osallistuneille. Dokumentin aihe fanius vaikuttaa osallistujien motivaatioon ja saa heitä tekemään töitä lopputuloksen eteen. Dokumenttielokuvaan hakijat olivat motivoituneita jo valmiiksi, sillä he saivat mahdollisuuden kertoa rakastamastaan yhtyeestä ja tulla yhtyeen jäsenten nähtäväksi. Idea siitä, että Nightwish-yhtyeen jäsenet tulisivat näkemään dokumentin ja kuvaajan kertomassa Nightwishistä, on tietysti yksi motivoivin tekijä olla osallisena tuotannossa aktiivisesti. Koska dokumenttielokuva tulisi nähtäväksi ympäri maailmaa, on myös yksi motivoiva tekijä ajatus siitä, että saa näkyvyyttä projektin kautta. Kuvaajat itse tulevat näkymään, puhumaan ja olemaan pääosassa dokumenttielokuvassa ja nettisarjassa.

Ajatus siitä, että osallistujat itse saavat päättää ja hallita mitä kuvaavat ja täten vaikuttaa koko dokumentin sisältöön, on yksi joukkouttamisen keinoja, millä varmistetaan osallistujien motivaation ylläpito. Kokemus siitä, että itse saa vaikuttaa sisältöön, on juuri sisäisen motivaation vahvistaja. Joukkouttamiseen osallistujat tajuavat, että ovat vastuussa koko dokumentin sisällöstä, mikä saa heitä tekemään mahdollisimman hyvää ja mielenkiintoista sisältöä projektia varten. Myös yhteisöllisyyden tunne on yksi ihmisille tärkeistä motivaation tekijöistä. Dokumenttituotannon aikana toisilleen jutteleminen, yhteisen mielenkiinnon jakaminen ja muiden kannustaminen saivat ihmisiä pysymään mukana motivoituneina läpi projektin ajan. Yhteisöllisyydestä ja ryhmähengestä kerron tarkemmin opinnäytetyön viimeisessä luvussa.

Ilman kunnollista sisäistä motivaatiota näinkin pitkässä tuotannossa kuten *To Nightwish With Love*, ei osallistujia kykene antamaan kaikkeansa onnistuneen lopputuloksen vuoksi. Tässä palaamme jälleen siihen, miten tärkeitä tuotantoryhmän on valintatilanteessa kyetä jo tunnistamaan, ketkä hakijoista ovat motivoituneita ja ketkä ovat hakeneet projektiin vääristä syistä. Loppujen lopuksi ilman sisäistä motivaatiota ja paloa projektia kohtaan osallistujat tippuvat pois joukkouttamisesta ennemmin tai myöhemmin.

7.3 Ulkoinen motivaatio

Ulkoinen motivaatio on yhtä lailla tärkeä kuin osallistujasta itsestään kumpuavat sisäiset motivaation tekijät. Ulkoisen motivaation kautta ihminen tekee töitä esimerkiksi palkinnon, kehujen tai sosiaalisten suhteiden toivossa. (Motivaatio saa liikkeelle 2016. Itsetuntemus.) Ulkoisen motivaation vahvistamisella ja sen ylläpidon avulla voidaan antaa lisätehoja sisäisen motivaation voimistumiselle joukkoutettua projektia kohtaan.

Esimerkiksi joukkoutetun dokumenttielokuvan tuotantotiimi, osallistujien lähipiiri ja muut osallistujat vaikuttavat osallistujan ulkoiseen motivaatioon. Myös tehdystä työstä palkitseminen eli joukkouttamisen aikana annettavat kannustimet ovat ulkoisen motivaation vahvistajia. Seuraavaksi kerron, miten ulkoiset motivaation tekijät näkyivät dokumentti elokuvassa *To Nightwish With Love*.

7.3.1 Tuotantotiimin vaikutus motivoituneisuuteen

Tuotantotiimin jäsenillä, jotka vetävät joukkouttamista, on suuri rooli joukkoutetuissa projekteissa. Heidän kauttansa pitäisi joukkouttamiseen osallistuneiden saada tukea ja rohkaisua tehdä oman näköistä materiaalia projektia varten (Kuokkanen 2013,17). Tuotantotiimin tehtävänä on yrittää säilyttää osallistujien motivoituneisuutta ja mielenkiintoa projektia kohtaan läpi tuotannon ajan, jotta onnistunut lopputulos saavutetaan.

On tärkeää, että joukkoutetun projektin tuotannon ydin esiintyy kuvaajille omana itsenään ja kertovat tietoja itsestään (Joukkoistamisen voima. Tieto ja taito auttavat vaikuttamisessa). *To Nightwish With Love* dokumenttielokuvassa tuotantoryhmässä olivat siis

Kaisa Alenius, Harto Hänninen ja Sami Hahtala. Pelkkä hahmo verkon takana, jonka nimeä ei edes paljasteta osallistujille, ei saa osallistujia luottamaan projektiin. Mikäli joukkouttamiseen osallistuja ei luota projektiin, ei hän pysty olemaan täysin motivoitunut tuotantoa kohtaan. Avoimesti omasta itsestään kertominen ja joukkoutetun projektin tavoitteiden esittelemine on todella tärkeää jo projektin alkuvaiheessa (Joukkoistamisen voima. Tieto ja taito auttavat vaikuttamisessa).

Myös tuotantoryhmän täytyy olla aktiivisena koko projektin ajan ja suhtautua intohimoisesti dokumenttielokuvan aiheeseen ja itse projektiin. On muistettava, että joukkouttaminen on eräänlainen heijastuskuva yhtiöstä, missä tuotantotiimi työskentelee. Mikäli joukkouttamisen vetävä yritys antaa välinpitämättömän kuvan itsestään, he samalla myös antavat koko edustamastaan yhtiöstä negatiivisen vaikutelman joukkouttamiseen osallistuneille. (Hintikka 2008b, 42.)

Tuotantotiimin on myös osoitettava osallistujille aktiivisuutensa ja mielenkiintonsa projektia kohtaan. To Nightwish With Love projektin aikana myös tuotantotiimi osallistui keskusteluun Facebook-sivuston ryhmän sisällä ja jakoi erilaisia artikkeleita, huomioita ja uutisia liittyen Nightwishin tai projektiin. Erilaiset uutiset ja keskustelun aloitukset herättivät keskustelua ryhmäläisten kesken ja saivat joukkouttamiseen osallistuneet olemaan vuorovaikutuksessa keskenään entistä enemmän. Esittäytyminen ja rentoon jutteiluun osallistuminen saa aikaan sen, että joukkouttamista vetävä työryhmä ei tunnu niin pomomaiselta johtajalta (Joukkoistamisen voima, Tieto ja taito auttavat vaikuttamisessa). Tämän avulla projektin vetäjät näyttävät osallistujille olevansa itse myös innoissaan projektista ja asettavat täten itsensä ja koko tuotantotiimin samalle viivalle osallistujien kanssa. To Nightwish With Love tuotannossa tämä onnistui todella hyvin.

Facebook-sivuston lisäksi tuotantotiimin jäsenet olivat faneihin yhteyksissä sähköpostitse. Aktiivisuus tuotantotiimin puolelta mahdollisti sen, että kymmenet fanit pysyivät kuukausien ajan määrätietoisesti mukana kuvaten materiaalia viikoittain. Kaverillinen suhde sai aikaan myös sen, että kuvaajat uskalsivat kuvata ja kertoa myös itselleen henkilökohtaisimmista asioista projektin edetessä. Monet kuvaajat silmin nähden rentoutuivat kameran edessä ja uskalsivat hullutella ja näyttää tunteitansa kameralle.

7.3.2 Palkinnot ja kannustimet

Joukkouttamiseen osallistujia ei saa koskaan pitää itsestään selvyytenä. ”Joukkoäly ei ole mikään automaatio tai kone, johon toisesta päästä syötetään ongelma ja toisesta päästä syntyy maksuttomasti valmis tuote tai palvelu myytäväksi” toteaa Hintikka (2008b, 42). Pienten palkintojen ja erityisesti lopussa kiittäminen on hyvin tärkeitä joukkoutetuissa projekteissa. Palkinnoilla ei joukkouttamisessa tarkoiteta usein rahallista palkkaa. Tuotantotiimin on näytettävä pienin elein tai kannustimien avulla, että he ovat kiitollisia osallistujien vaivannäöstä projektia kohtaan. Arvostuksen näyttäminen on myös tärkeätä, ei vain projektin päättyessä, vaan tuotannon aikana, sillä osallistujilla on tuotannon aikana kuukausien työurakka. (Hintikka 2008b, 43.)

To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa kuvaajat saivat läpi projektin ajan pieniä palkkioita ja kannustimia, joiden tarkoituksena oli saada innostusta aikaan kuvaajissa eli saada heidät motivoitumaan vielä enemmän projektista tai ainakin pitää heidän innostustaan yllä. Yksi niin sanotuista palkkioista ja motivointikeinoista oli mahdollisuus päästä Nightwishin Lontoossa järjestettävään konserttiin. Kaikki halukkaat kuvaajat saivat lähettää videon, missä heidän täytyi kertoa, miksi he ansaitsisivat päästä kyseiseen konserttiin. Tietysti tuotantotiimin valintaan vaikutti henkilön aiemmat tehtävät ja se, ketkä tulisivat olemaan eniten näkyvillä dokumentissa. Konserttiin haluttiin kutsua kuvaajia eri puolilta maailmaa, missä he näkisivät toisensa ja tuotantoryhmän ensimmäistä kertaa kasvotusten.

7.3.3 Motivaatiovideot

Yhtenä motivaation nostattajina toimivat To Nightwish With Love tuotannon aikana erilaiset motivaatiovideot. Omana tehtävänäni oli leikata ja tarpeen tullen tekstittää kyseisiä motivaatiovideoita. Motivaatiovideoihin lukeutuivat musiikkivideot, jotka oli koostettu osallistujien lähettämistä materiaaleista, sekä Nightwish yhtyeen jäseniltä tulleet tervehdysvideot. Yhteensä tuotannon aikana videoita laitettiin Facebook-sivuston suljettuun ryhmään osallistujien nähtäväksi viisi kappaletta.

Yhtenä viikkotehtävänä oli kuvata itseään tanssimassa Nightwishin tahtiin. Leikkasin tuotantoryhmän ohjeiden mukaisesti videon valitsemaani Nightwishin kappaleeseen. Videossa oli tarkoitus näkyä jokainen osallistuja, joka oli kyseisen tehtävänannon videon kuvannut ja lähettänyt tuotantoryhmälle. Motivaatiovideoiden oli nimensä mukaisesti tarkoitus motivoida ja saada iloa aikaan ryhmän sisässä. Kuvaajat saivat nähdä motivaatiovideoiden kanssa ensimmäistä kertaa omaa ja muiden materiaalia ulkopuolisin silmin. Myös osallistujat, jotka eivät olleet palauttaneet tehtävää, saivat intoa alkaa kuvata annettuja tehtäviä.

Eräänlaisia muita motivointivideoita olivat siis Nightwish yhtyeen tervehdysvideot kuvaajille. Videoissa yhtyeen jäsenet istuivat tietokoneen ääressä, josta näkyi osallistujien lähettämien videoiden kuvia. Täten osallistujat näkivät, että yhtyeen jäsenet olivat kiinnostuneita heidän lähettämästään materiaalista ja loivat uskomuksen, että bändin jäsenet ovat myös nähneet materiaalit. Tervehdysvideoissa yhtyeen jäsenet kehottivat osallistuja kuvaamaan ahkerasti materiaalia ja kommentoivat olevansa innostuneita tulevasta dokumenttielokuvasta. Tervehdykset saivat kuvaajat hyppimään onnesta ja heistä huokui lisääntynyt innostus jokaisen tervehdysvideon jälkeen. Kyseiset videot lähetettiin myös kuvaajille luotuun suljettuun Facebook-sivuston ryhmään. Videoiden tarkoituksena oli motivoinnin lisäksi herättää osallistujat tajuamaan, että joku todella katsoo heidän lähettämäänsä videoita ja niitä tullaan oikeasti käyttämään mahdollisessa dokumentissa.

7.3.4 Osallistujien kiittäminen

Projektin edetessä loppua kohden jokaiselle dokumenttielokuvan kuvaajalle lähetettiin pieni kiitospalkkio tehdystä työstä. Palkkio sisälsi To Nightwish With Love-dokumenttielokuvaa varten suunnitellun paidan, yhtyeen kuvan nimikirjoituksineen, tuotantotiimiltä kirjeen ja kiitosviestin dokumenttiin osallistumisesta. Kuvassa 5 näkyy, millaiselta palkinto näytti kokonaisuudessaan. Kuvassa on dokumenttiin osallistunut kuvaaja meksikolainen Mariem Henaine, joka sai pitkän odottamisen jälkeen pakettinsa Meksikoon

saakka. Mariem jakoi kuvan itsestään ja palkinnostaan tuotannon suljettuun Facebook-sivuston ryhmään muiden osallistujien ja tuotantotiimin nähtäväksi.

KUVA 5. Kuvaajien saama palkkio. Kuvassa on ottanut fani Mariem Henaine, Meksiko. (Mariem Henaine julkaissut suljetussa Facebook-sivuston ryhmässä 23.5.2016)

Palkintojen ja kannustimien antaminen ei vain motivoi osallistujia olemaan aktiivisia ja pysymään mukana dokumentin teossa loppuun saakka, vaan antaa myös positiivisen kuvan koko tuotannosta. Kun osallistujat pidetään tyytyväisenä läpi projektin, vältetään epäkelpoisen materiaalin syntyminen ja negatiivisten mielikuvien muodostuminen projektia kohtaan. (Hintikka 2008b, 42–43.) Pienet palkinnot ja kiitokset tehdystä työstä pitkin projektin pitävät osallistujat kiinni projektista ja siihen kohdistuneesta innokkuudesta. Yhtenä suurimpana motivoivana tekijänä palkintojen ja kannustimien rinnalla oli tietysti tuotannon aikana joukkouttamisen aikana muodostuva lopputuote eli dokumenttielokuva.

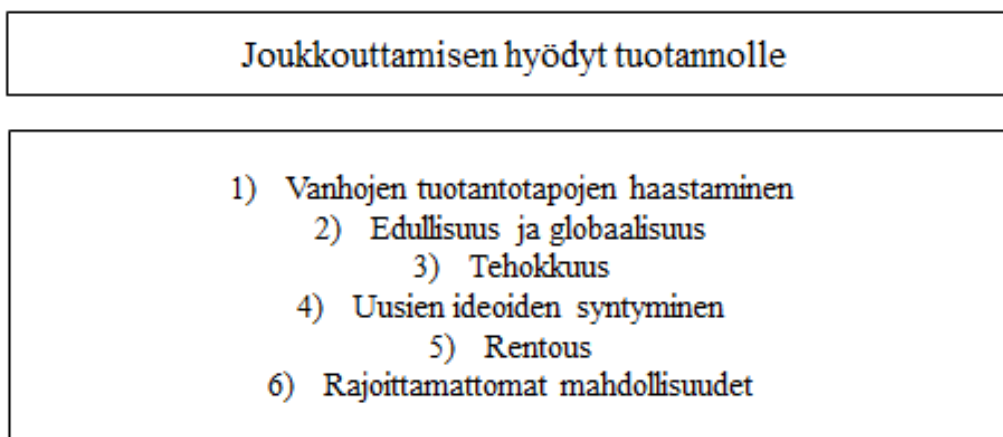
8 JOUKKOUTTAMISEN MAHDOLLISUUDET

Joukkouttaminen pitää haasteista huolimatta sisällään paljon mahdollisuuksia. Joukkouttamisesta on hyötyä siihen osallistuville, sekä tuotannon lopputulokselle eli dokumenttielokuvalla. Olen jakanut joukkouttamisen hyödyt kahteen: tuotannon saamiin hyötyihin, sekä osallistujien saamiin hyötyihin. Nämä kaksi ovat riippuvaisia toisistaan onnistuneen lopputuloksen kannalta.

8.1 Joukkouttamisen hyödyt tuotannolle

Kari A. Hintikka on listannut teoksessaan Johdatus osallistumistalouteen – internetin uusia taloudellisia toimintaympäristöjä (2008) joukkoutetuissa projekteissa usein nähtäviä hyötyjä. Hyödyt vaihtelevat hyvin paljon riippuen mihin toimintamalliin joukkouttamista käytetään (Hintikka 2008b, 35). Kun tarkastellaan joukkouttamisen hyötyjä eri projekteissa ja tuotannoissa, tarkkaa listausta joukkouttamisen hyödyistä ei siis ole, mikä soveltuisi jokaiselle osa-alueelle.

To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan tuotannon aikana joukkouttamisesta syntyvät hyödyt tuotannolle olivat selkeästi nähtävissä. Olen listannut kuvioon 6 joukkouttamisen hyötyjä, jotka itse havaitsin dokumenttielokuvan tuotannon aikana. Seuraavilla sivuilla käsittelen yksitellen kuviossa näkyviä joukkouttamisen hyödyt läpi To Nightwish With Love dokumenttielokuvan pohjalta.

KUVIO 6. Joukkouttamisen hyödyt dokumenttielokuvan tuotannossa

8.1.1 Vanhojen tuotantotapojen haastaminen

Joukkouttaminen on kilpaileva muoto perinteisille toimintamalleille (Hintikka 2008b, 46). Joukkouttamisen käyttäminen tuotantotapana on täysin uusi ja raikas tapa toteuttaa erilaisia projekteja. Joukkouttaminen ikään kuin haastaa perinteiset tavat tehdä tuotantoja, esimerkiksi juuri dokumenttielokuvia. Uusi ja mielenkiintoinen toteutustapa on tietysti myös itse tuotantoryhmälle mielekästä. Se voi nostaa yrityksen mainetta ja on eräänlainen työskentelijöiden taidon näyte. (Hintikka 2008b, 46.)

Harto Hänninen, toinen *To Nightwish With Love* dokumentin ohjaaja-käsikirjoittajista, kuvailee haastattelussa, kuinka joukkouttaminen vei hänet jo tuotannon alusta saakka mennessään. Hän kertoo, kuinka koko tuotannon ajan syntyi jatkuvasti uusia ideoita dokumenttia varten. He halusivat tuotantoryhmän kanssa testata, mitä kaikkea joukkouttamisen myötä osallistujien avulla voisi tehdä. Näin yksikään päivä ei käynyt tylsäksi dokumenttielokuvan tuotannon aikana. (Hänninen, haastattelu 9.11.2016.)

Tuotantoryhmän itselleen asettamat haasteet ja uuden kokeminen joukkouttamisen myötä ovat yksi iso tekijä, minkä avulla lopputuloksesta tulee varmasti entistä kiinnostavampi.

8.1.2 Edullisuus ja globaalisuus

Joukkouttaminen tuotantotapana mahdollistaa globaalin kuvaamisen edullisesti. Globaalisuus on ehdottomasti joukkouttamisen yksi suurimmista hyödyistä. Internetin käyttäminen joukkouttamisen pohjana mahdollistaa myös nopean ja tehokkaan tavan materiaalin välittämiseksi mistä tahansa päin maailmaa.

Koska joukkouttamisessa ei tarvita erillistä kuvausryhmää, on joukkouttaminen tuotannolle huomattavasti halvempi tapa toteuttaa dokumentti. Kuvaustilanteita varten ei tarvitse palkata erikseen kuvausryhmää. Maailmanlaajuinen dokumentti, kuten *Nightwish With Love*, olisi ollut hyvinkin kallis tehdä, mikäli kuvausryhmää kuljetettaisiin maasta toiseen kuvaamaan ihmisiä. Joukkouttamisen avulla tuotanto säästi kaikki kulut mitä kului kuvausryhmän palkkaamiseen ja sen liikuttamiseen. Usein joukkouttamiseen osallistuvat eivät saa rahallista palkkaa tehdystä työstä. Joukkouttaminen on siis huomattavasti halvempi ja tehokas tapa tehdä dokumenttielokuvia.

Harto Hänninen kuvailee, kuinka joukkouttamisen mahdollisuudet ovat rajoittamattomat. Hän korostaa sitä, kuinka tavallisen journalistin olisi mahdoton päästä tilanteisiin ja tapahtumiin, kuten joukkouttamisessa pääsee. Joukkouttamisen avulla päästään suljettuihin yhteisöihin sisälle ja ihmisten henkilökohtaisiin asioihin käsiksi. (Hänninen, haastattelu 9.11.2016.)

8.1.3 Tehokkuus

Joukkouttamisessa tehokkuus eli lopputuotteen nopea saaminen on yksi hyödyistä joukkouttamisen vetäjälle (Hintikka 2008b, 14). On paljon tehokkaampaa ja nopeampaa saada materiaalia internetin välityksellä, mitä se olisi kuvausryhmän kanssa.

Joukkouttaminen on myös onnistuessaan yleisestikin nopeampi ja tehokkaampi tuotantotapa kuin yrityksen alusta asti itse tekemä projekti. Usein joukkouttamisessa tehtävien tekoon hyödynnetään tietyn osa-alueen niin sanottuja asiantuntijoita. Tässä dokumenttelokuvassa asiantuntijoina toimivat Nightwish yhtyeen fanit. He tiesivät yhtyeestä huomattavasti enemmän mitä tuotantotiimi yhteensä ja osasivat kertoa asioita, joita tuotantoryhmä ei osannut edes ajatella.

Heidän avuillansa ja tiedoillansa sekä taidoillansa saatiin koottua hyvinkin nopeasti kokonaisuus kasaan. Ilman joukkouttamista asiasta tietävien ihmisten löytäminen ja heidän kuvaamisensa olisi kestänyt huomattavasti kauemmin ja saattanut jäädä tylsäksi, sillä osallistujat eivät olisi saaneet vaikuttaa lopputulokseen. Joukkouttamiseen osallistujat tietävät mitä haluaisivat lopputuotteessa nähdä ja toteuttavat sen.

8.1.4 Uusien ideoiden syntyminen

Joukkouttamisen seurauksena osallistujien kautta syntyy usein erilaisia ja täysin uusia ideoita. Kuten opinnäytetyön alussa jo mainitsinkin, Friedrich Hayek korosti teoksessaan *The Use of Knowledge in Society* juuri tavallisten ihmisten tärkeyttä ja heidän taitojensa

arvostamista (Hayek 1954). Joukkouttaessa tavalliset ihmiset voivat tuottaa oman persoonallisuutensa kautta värikkäitäkin ideoita, missä omat kulttuurilliset tavat ja tottumukset ovat taustalla.

Monet ideat, mitä joukkouttamisessa käytetyt kuvaajat saavat, voivat olla sellaisia, mitä tuotantoryhmä ei itse olisi tajunnut kuvata tai pyytää dokumentin henkilöihahmoja kertomaan. Avoimuus osallistujien persoonallisillekin ideoille on eduksi joukkouttamisen aikana. Eritoten avoimuus uusille ideoille korostuu dokumenttielokuvan tuotannossa, jossa osallistujat laittavat oman persoonansa täysin esiin kuvaustehtävien aikana.

Dokumenttituotannossa *To Nightwish With Love* viikoittaiset tehtävänannot rajoittivat tai antoivat ainakin suuntaa, mitä kuvaajien täytyisi kuvata. Tällaisista tehtävannoista huolimatta osallistujat saivat keksiä erilaisia tyylejä ja tapoja kuvata haluttu sisältö. Projektin aikana monet kuvaajat oma-aloitteisesti lähettivät ylimääräisiä videoita tai kuvia, mitkä halusivat tuotantotiimin saavan dokumentin tekoa varten. On siis tärkeää, ettei viikoittaisilla tehtävillä rajoiteta liikaa kuvaajia, vaan annetaan heille vapautta myös lähettää materiaalia aiheesta, jota tehtävät eivät käsittele.

8.1.5 Rentous

Kuvausryhmän luoma painostus ja jännitys eivät ole dokumenttielokuvassa esiintyvien murheenaiheena joukkoutetuissa tuotannoissa. Kun kuvaustilanteessa ei ole muita henkilöitä kuin kuvaaja itse, he pystyvät luontevammin antamaan itsestään enemmän dokumenttia varten. Materiaali on paljon uskottavampaa ja rennompaa kuin se olisi ollut, jos kuvaustilanteessa olisi ollut kameraryhmä tai toimittaja mukana.

Kameraryhmän puuttuessa kuvaustilanteesta, ei kukaan ole antamassa osallistujalle ohjeita, kuinka tulisi olla kameran edessä. Myöskään sanoja ei voi laittaa osallistujien suuhun, vaan koska kuvaustilanteessa on kuvaaja itse, kaikki on heidän oman ajatuksensa tuotetta. Joukkouttamisen myötä, osallistuja on täysin omasta tahdostaan sanonut ja toiminut kameran edessä parhaimmaksi näkemällään tavalla.

Käsikirjoittaja-ohjaaja Kaisa Alenius kertoo, että tavallisella kuvaustiimillä dokumentin ihmisistä ei olisi koskaan saanut irti sisältöä, mitä nyt saatiin dokumenttia varten. Ihmiset

olivat avoimia ja todella aitoja kameran edessä. Osallistujien luonnollisuuteen kameran edessä vaikutti se, että kuvaajat saivat olla yksin kaikessa rauhassa kuvaustilanteessa. (Alenius, haastattelu 30.11.2016.)

8.1.6 Rajoittamattomat mahdollisuudet

Joukkouttaminen mahdollistaa myös tuotannolle rennomman otteen tuotannon aikana. Tuotantotiimin ei tarvitse, eivätkä he voi, luoda käsikirjoitusta, jonka mukaan edetään tuotannon ajan. Tuotantoryhmän on osattava irrotella, mennä virran mukana ja kehittää saamastaan materiaalista toimiva kokonaisuus. Saadun materiaalin pohjalta on myös kesken tuotannon tehtävä koko ajan ratkaisuja ja uusia suunnitelmia, jotta kuvaajista saadaan lypettyä oikeanlaista materiaalia dokumentin tekoa varten.

Joukkouttamisessa tuotantoryhmä ei ole niin sanotusti materiaalin vankeja. Joukkoutettuun dokumenttielokuvaan ei tehdä tarkkaa käsikirjoitusta, koska kuvaushetkellä tarina elää ja muotoutuu koko ajan. Mikäli luonnosteltu käsikirjoitus ei tunnu toimivan, sen voi hyvinkin heittää roskiin ja ohjata uusien viikkotehtävien avulla materiaaleja toiseen suuntaan. Suuren ihmisjoukon lähettämä materiaalimäärä avaa niin paljon erilaisia mahdollisuuksia tarinan kululle, että dokumentin rakennetta ja kulkua voidaan muokata, vaikka kuinka paljon.

8.2 Joukkouttamisen hyödyt osallistujille

Joukkouttamisen sanotaan pitävän tai ainakin sen pitäisi aina sisältää molemmin puolisen hyödyn (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara 2012, 8). Joukkouttamisen aikana osallistuja voi hyötyä rahallisesti tai materiaalistien palkkioiden kautta, mutta usein hyötymisellä ei kuitenkaan aina tarkoiteta rahallista hyötyä. Joukkouttamisesta osallistuja voi hyötyä monin eri tavoin. Tarkastelen kyseisessä kappaleessa millaisia muita kuin rahallisia ja materiaalisia hyötyjä joukkouttamiseen osallistunut saa projektin aikana.

8.2.1 Osallistujien saamat edut joukkouttamisesta

Inkeri Sandberg (2016) on tehnyt gradututkielmassaan kyselyn joukkouttamiseen osallistujille selvittääkseen heidän motiivit projektia kohtaan. Kyselytuloksen mukaan osallistujat kokivat motivoivina tekijöinä mm. projektiin vaikuttamisen, kiinnostuksen aiheeseen, itsensä kehittämisen, uteliaisuuden, uuden luomisen ja oppimisen ilon sekä hauskanpidon (Sandberg 2014, 66.) Juuri nämä motiivit ovat niin sanottuja hyötyjä mitä osallistuja saa lähtiessään mukaan joukkoutettuun projektiin. Nämä mainitut piirteet olivat hyvin havaittavissa To Nightwish With Love-dokumenttielokuvan osallistujissa läpi projektin ajan.

Joukkouttaminen antaa siihen osallistujille mahdollisuuden osoittaa omat tietonsa ja taitonsa (Estellés-Arolas & González-Ladrón-de-Guevara 2012, 7). Joukkouttamisen aikana osallistuja saa käyttää omaa luovuutta ja päättelykykyä tehtäviä tehdessä (Sandberg 2014, 66). To Nightwish With Love-dokumenttielokuvassa osallistujat saivat itse päättää kuvauspaikkansa ja millä tyylillä he kuvasivat. Heille annettiin vapaus kuvata tehtävänäntöjen ulkopuolisiakin asioita, mikä innosti kuvaajia entisestään.

Myös kärjessä joukkouttamisen hyötyinä koetaan usein olevan ystävien löytäminen eli sosiaalisten suhteiden luominen. Tästä pääsemmekin yhteen isoon tekijään mikä oli hyvin esillä To Nightwish With Love dokumenttielokuvassa: osallistujien välille muodostuneeseen ryhmähenkeen.

8.2.2 Ryhmähenki

Joukkouttamisen sanotaan vahvistavan siihen osallistuvien ihmisten uskoa yhdessä tekemiseen ja sen kautta muodostuvaan ryhmähenkeen (Joukkoistamisen voima 2016). Joukkouttamiseen osallistuneiden välille voi muodostua niin sanottu ”me-henki” eli yhteenkuuluvuuden tunne muiden osallistujien kanssa (Kohti innostunutta työyhteisöä 2011, 20). Juuri me-henki eli ryhmähenki saa aikaan osallistujille halun toimia ryhmänä hyvän lopputuloksen eteen Tämä on yksi joukkouttamisen onnistumisen kulmakiviä erityisesti joukkoutetuissa dokumenttielokuva tuotannoissa. Kommunikointi muiden osallistujien kanssa ja ryhmähenki yhdessä vaikuttavat positiiviseen lopputulokseen.

Vaikka kuvaajat tekivät To Nightwish With Love tuotannon aikana tehtävät usein yksin he jatkuvasti kommunikoiivat keskenään ja joskus näyttivät toisillensa, millaista materiaalia olivat saaneet mistäkin tehtävästä aikaiseksi. Yhteisöllisyys on siis yksi avaintekijöistä joukkouttamisen onnistumiseksi, eritoten dokumenttielokuvan tuotannossa. Myös tuotannon ja osallistujien välille muodostuu tiivis ryhmähenki. Joukkouttamisen aikana osallistujat ja tuotantotiimi ovat jatkuvasti yhteyksissä toisiinsa ja kehittelevät ideoita, joilla saataisiin paras mahdollinen kokonaisuus aikaiseksi.

Ryhmähenki näkyi eritoten To Nightwish With Love dokumenttielokuvan tuotannon aikana. Facebook-sivuston ryhmän kautta kuvaajat tutustuivat, ryhmittivät ja jakoivat omia tarinoitaan ja kokemuksiaan Nightwishistä muille dokumenttiin osallistujille. Monet vaihtoivat myös yhteystietonsa ja näkivät toisiaan dokumentin ulkopuolella mm. Nightwishin konserteilla. Useat dokumenttielokuvan kuvaajat ovat edelleen tekemisissä tiiviisti muiden osallistujien kanssa ja ryhmässä käydään edelleen vilkkaasti keskustelua, vaikka dokumentin kuvaaminen lopetettiin jo keväällä 2016. Harto Hänninen kertoo haastattelussa, että yli puolet To Nightwish With Love dokumenttiin osallistuneista pitivät yhteisöllisyyden syntymistä merkittävimpänä asiana tuotannon aikana (Hänninen haastattelu, 9.11.2016).

On siis selvää, että hyvän ryhmähengen kautta lopputuloksesta tulee myös parempi. Ryhmähengen avulla dokumenttielokuvaan osallistuneet saavat motivaatiota tehdä mahdollisimman hyvää ja onnistunutta materiaalia dokumenttia varten. Toisin sanoen joukkouttaminen vahvistaa ryhmän jäsenten kesken uskoa yhteiseen tekemiseen ja saa osallistujat haluamaan tehdä töitä onnistuneen lopputuloksen eteen.

9 POHDINTA

Joukkouttaminen voi olla tuotantotapana uusia ideoita ja persoonia pursuava kokonaisuus tai se voi epäonnistuessaan tuhota koko tuotannon. Jokaisessa joukkouttamisen eri vaiheessa voi jokin asia epäonnistua. Mutta juuri arvaamattomuus tekee joukkouttamisesta mielenkiintoisen ja ainutlaatuisen tuotantotavan.

Asetin tutkimukseni tavoitteeksi havainnollistaa lukijalle mahdollisimman laajasti millaisia mahdollisuuksia ja haasteita joukkouttamisessa voi ilmetä dokumenttielokuvan tuotannossa. Tarkoitukseni työssäni oli ensiksi selkeyttää lähdekirjallisuuden ja omien havaintojen avulla, mikä joukkouttaminen oikein on ja miten se toimii tuotantotapana. Onnistuin mielestäni hyvin pysymään läpi työn rajaamassani aiheessa ja vastaamaan työni aikana alussa asettamiini kysymyksiin. Mielestäni käytin onnistuneesti lähdekirjallisuutta hyväksi, vaikka se ei varsinaisesti joukkouttamisesta dokumenttielokuva tuotannoista kertonutkaan.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista verrata omia päätelmiä ja havaintoja toiseen joukkoutettuun tuotantoon. Kävin opinnäytteessä läpi joukkouttamiseen liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita yhden dokumenttielokuvan tuotannon pohjalta. Olisi hyödyllistä nähdä, miten muissa tuotannoissa joukkouttaminen käytännössä toimii ja mitä eroja niissä on verrattuna *To Nightwish With Love*-dokumenttielokuvan tuotantoon. Jokaisessa joukkoutetussa projektissa on erilaiset lähtökohdat ja tarkoitukset, joten myös mahdollisuudet ja haasteet ovat erilaisia projektikohtaisesti. Useamman joukkoutetun dokumenttielokuvan vertailemisen jälkeen olisi mahdollista myös selvittää tarkemmin, miten haasteita ja ongelmakohtia voitaisiin pienentää ja mahdollisuuksien osuutta lisätä.

On mielenkiintoista nähdä, miten joukkouttaminen dokumenttielokuvien osalta etenee tulevaisuudessa. Jää nähtäväksi syntyykö tuotantotavasta, jossa materiaalin ja sisällön luomisesta vastaavat tavalliset ihmiset, koko ajan voimakkaampi ja kannattavampi dokumentaarinen tyyllilaji.

LÄHTEET

Alenius, K. ohjaaja-käsikirjoittaja. 2016. To Nightwish With Love opinnäytehaastattelu. Sähköpostiviesti. Kaisa.Alenius@yle.fi. Luettu 30.11.2016

Brabham, D. 2009. The crowdsourcing process in eight steps. Wikipedia. Kuvatiedosto. Viitattu 14.9.2016.

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Crowdsourcing_process2.jpg

Doan, A., Ramakrishnan, R. & Halevy, A. Y. 2011. Crowdsourcing Systems on the World-Wide Web. Luettu 24.11.2016.

<http://cacm.acm.org/magazines/2011/4/106563-crowdsourcing-systems-on-the-world-wide-web/fulltext>

Estellés-Arolas, E & González-Ladrón-de-Guevara, F. 2012. Towards an integrated crowdsourcing definition. Journal of Information Science. Luettu 8.8.2016.

<http://www.crowdsourcing-blog.org/wp-content/uploads/2012/02/Towards-an-integrated-crowdsourcing-definition-Estell%C3%A9s-Gonz%C3%A1lez.pdf>

Hayek, F.A. 1945. The Use of Knowledge in Society. Luettu 12.9.2016.

<http://home.uchicago.edu/~vlima/courses/econ200/spring01/hayek.pdf>

Hintikka, K. A. 2008a. Joukkoäly Internetissä. Julkaistu 13.3.2008. Luettu 19.9.2016.

<http://docplayer.fi/17420359-Joukkoaly-internetissa.html>

Hintikka, K. A. 2008b. Johdatus osallistumistalouteen – internetin uusia taloudellisia toimintaympäristöjä. Luettu 20.9.2016.

<http://docplayer.fi/1178460-Johdatus-osallistumistalouteen-internetin-uusia-taloudellisia-toimintaymparistoja.html>

Howe, J. 2006. The Rise of Crowdsourcing. Wired. Lehtiartikkeli. Luettu 7.3.2016.

<https://www.wired.com/2006/06/crowds/>

Howe, J. 2008. Crowdsourcing: How the power of the crowd is driving the future of business. 1. painos. New York: Random House Inc.

Hänninen, H. ohjaaja-käsikirjoittaja. 2016. To Nightwish With Love opinnäytehaastattelu. Sähköpostiviesti Harto.Hanninen@yle.fi. Luettu 09.11.2016

Joukkoistamisen voima. Tieto ja taito auttavat vaikuttamisessa. Osallistu.fi. Luettu 9.11.2016.

<http://www.osallistu.fi/opi-vaikuttamaan/tieto-ja-taito-auttavat-vaikutta/joukkoistamisen-voima/>

Kohti innostunutta työyhteisöä. 2011. Työterveyslaitos. Recommended Finland Oy. Luettu 28.11.2016.

http://www.ttl.fi/fi/verkkokirjat/tyossainnostuminen/Documents/Kohti_innostunutta_tyoyhteisoa.pdf

Kuningas Matti ja Ysäristit.2015.Yle.fi.Julkaistu 10.4.2015. Luettu 1.12.2016
<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/04/10/suomen-ensimmainen-joukkoistettu-dokumentti-kuningas-matti-ja-ysaristit>

Kuokkanen.S.2013. Joukkoistaminen ja sen hyödyntäminen huonekalualan yrityksessä. Liiketalouden koulutusohjelma. Lahden ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Kuva 1. Alenius, K. Hänninen, H. Kuvakulmien ja kuvakokojen ohjeistaminen. Yleisradio Oy. Julkaistu 28.11.2015. Viitattu 11.12.2016

Kuva 2. Alenius, K. Hänninen, H. Kuvauspaikan vaihtelevuuden ohjeistaminen. Yleisradio Oy. Julkaistu 28.11.2015. Viitattu 13.12.2016

Kuva 3. Alenius, K. Hänninen, H. Esimerkki onnistuneesta videokuvasta. Yleisradio Oy. Julkaistu 9.12.2015. Viitattu 20.12.2016

Kuva 4. Alenius, K. Hänninen, H. Itsensä esitleminen katsojalle. Yleisradio Oy. Julkaistu 9.12.2015. Viitattu 20.12.2016

Kuva 5. Henaine, M. Kuvaajien saama palkkio. Yleisradio Oy. Julkaistu 23.5.2016. Viitattu 23.12.2016

Kärkkäinen. H, Jussila. J, Erkinheimo. P, Hallikas. J, Isokangas. A & Jalonen.H. 2014. Joukkoistamisen uusi aalto: Teollisten yritysten joukkoistaminen. Tiedonhallinnan ja Logistiikan laitos. Tampereen teknillinen yliopisto. Raportti.

McDonald, D. 2011. Life in a Day: Around the world in 80,000 clips. Verkoartikkeli. Julkaistu 7.6.2011. Luettu 15.2.2015.
<http://www.theguardian.com/film/2011/jun/07/life-in-a-day-macdonald>

Mediareaktori. Hyvä tietää. Sanasto. IAB Finland ry. Luettu 13.10.2016.
<http://mediareaktori.com/sanasto>

Motivaatio saa liikkeelle. Itsetuntemus. Motivaatio. Suomen mielenterveys seura. Verkoartikkeli. Luettu 10.11.2016. <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/itsetuntemus/motivaatio-saa-liikkeelle>

Ollilla, H. 2012. Joukkoistaminen ja sen hyödyntämiseen liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Tietojärjestelmätiede. Jyväskylän yliopisto. Kandidaatintutkielma.

Pyykkö, I. 2016. Vahvista innovaatiokehitystä joukkoistamisella. MatchOffice.fi. Julkaistu 9.8.2016. Luettu 30.11.2016.
<https://www.matchoffice.fi/uutiset/vahvista-innovaatiokehitysta-joukkoistamisella-1328>

Salmenkivi, S. 2012. Crowdsourcing. Miten kuluttajia houkutellaan mukaan? Oy Dagmar AB. Luettu 30.09.2016.
<http://dagmar.fi/blogit/crowdsourcing-miten-kuluttajia-houkutellaan-mukaan>

Sandberg, I. 2014. Joukkoistaminen ja siihen osallistumisen motivaatio. Markkinointi. Johtamiskorkeakoulu.Tampereen Yliopisto. Pro-gradu tutkielma

To Nightwish With Love. 2016. Ohjaus: Kaisa Alenius, Harto Hänninen. Tuotanto: Yleisradio Oy. Dokumenttielokuva- ja verkkosarja. Suomi

Whitla, P. 2009. Crowdsourcing and Its Application in Marketing Activities. Lingnan University. Contemporary Management Research. Luettu 07.10.2016.
<http://www.cmr-journal.org/article/view/1145/2641>

LIITTEET

Liite 1. Ohjaaja-käsikirjoittajien haastattelun kysymykset

1. Miten kaikki alkoi? Mistä saitte idean alkaa tehdä dokumentteja joukkoutetusti?
2. Joukkouttaminen voidaan karkeasti jakaa neljään osaan. Miten prosessi eteni omalta osaltasi eri vaiheissa?
 1. Projektin aloittamisvaiheessa?
 2. Materiaalin keräämisvaiheessa?
 3. Materiaalin karsimisvaiheessa?
 4. Projektin päättämisen vaiheessa?
3. Missä projektia mainostettiin?
4. Millä perustein dokumenttiin hakijoita karsittiin?
5. Millä perustein viikkotehtävien aiheet luotiin?
6. Fanit kuvasivat materiaalin täysin itse. Jouduitteko projektin aikana ohjastamaan faneja paljon materiaalin tuottoa varten?
7. Miten kuvaajien motivaatiota pidettiin yllä koko tuotannon ajan? Karsiutuiko matkan varrella pois moni kuvaaja?
8. Missä vaiheessa dokumentin käsikirjoitusta alettiin tehdä?
9. Mitä koet olevan joukkouttamisen hyötyjä ohjaajan/käsikirjoittajan näkökulmasta verrattuna normaaliin dokumenttielokuvatuotantoon?
10. Mitä hyötyä projektiin osallistuneet kuvaajat eli fanit saavat mielestäsi?
11. Millaisia mahdollisuuksia joukkouttaminen mielestäsi antaa?
12. Mitä koet olevan joukkouttamisen haasteita näin ohjaajan ja käsikirjoittajan näkökulmasta?
13. Oliko prosessin eri vaiheissa millaisia haasteita? (aloittamisessa, materiaalin keräysvaiheessa, materiaalin karsimisessa, projektin päättämisen vaiheessa)
14. Menikö projektin aikana jokin asia täysin pieleen? Jouduitteko muuttamaan missään vaiheessa alkuperäisiä suunnitelmia?
15. Miten uskot joukkouttamisen vaikuttaneen lopputulokseen? Olisiko tulos ollut erilainen, mikäli dokumentti olisi tehty kameraryhmän kanssa?